

KONFERENCIJOS UŽKULISIUOSE KALBAMA IR LIETUVOS REIKALAI

Lietuvos diplomatijos šefas S. Lozoraitis ir dr. A. Gerutis Ženevoje palaiko kontaktus su Vakarų valstybių delegacijų nariais.

Ligi šiol Ženevos konferencijos rezultatai nėra dideli, bet iš jos daug ko nėra nelaukiama. Dar neseniai iš Washingtono buvo pakartotinai teigiama, kad "viršūnių" konferencija galės įvykti tik tuomet, jei bus užsienių reikalų ministrai susitars dėl svarstytinų klausimų ir jei bus

LAISKAS "DIRVAI" IŠ ŽENEVOS

šansų, kad vyriausybės galvų susitikimas atneš apčiuopiamų rezultatų. Ypač po Macmillano kelionės į Maskvą vakariečiai jau daug ką iš sąlygų sąrašo nubraukė, todėl dabartinė konferenci-

ja pasidarė mažiau svarbi. Šiandien vis dar atrodo, kad "viršūnės" tikrai turės susitikti, nebent sovietai pertemptų stygą...

Konferencijoje abi pusės pateikė savo projektus, kaip jos įsivaizduoja Vokietijos klausimo sprendimą. Amerikos delegatas Herteris pasiūlė gana sudėtingą procedūrą, kuri susideda iš kelių etapų, kurių paskutinis būtų taikos sutartis su Vokietija. Sovietai tenori vieno dalyko: pasirašyti taikos sutartį! Berlyno reikalo dramatinizavimas jiems tar nauja pretekstu vakariečiams išstumti iš buv. Vokietijos sostinės, o svarbiausias dalykas yra esamos padėties (status quo) pripažinimas.

Klausimas neina vien dėl procedūros. Reikalo esmė glūdi toje aplinkybėje, kad Maskva bijo bet kokių laisvesnių rinkimų. Sovietų vadai, kurie dedasi "liaudies" atstovais, gerai nusimano, kad žmonės nušluos jų valdžią, jeigu tai jų "liaudžiai" bus leista laisvai pasisakyti.

Už procedūrinių klausimų, kylančių konferencijoje, slypi pagrindinis reikalas: rinkimai! Leidus laisvus rinkimus vokiečiams, sunkiau būtų paneigti tą pačią teisę kitoms Maskvos pajungtoms tautoms. Todėl Gromyko nori, kad taikos sutartis būtų pasirašyta su Rytų Vokietijos satelitinė valdžia, kuri ir atsirado ir laikosi raudonosios armijos durtuvų pagalba.

Kaip gali būti suderintos priešingos pažiūros, niekas negali tiksliai pasakyti. Siūfomi įvairūs projektai, kurie leistų aplinkiniams keliais palaikyti kontaktus, nesudeginant tiltų (ginklavimosi ir tam tikrų rūšių ginklų ribojimas, "saugumo" zonų sudarymas ir t.t.). Bet, realiai žiūrint, sunku įsivaizduoti, ką geresnio galėtų sugalvoti "viršūnės", nekaip dabar Ženevoje posėdžiaujantieji užsienių reikalų ministrai.

Savaime suprantama, kad

Muzikas Bronius Jonušas išleido lietuvišką marsą "Gaudžia trimitai" albumą. Tuo albumu jis apdovanojo eilę Chicagos kultūrininkų. Nuotraukoje B. Jonušas albumus įteikia dail. A. Varnui ir muz. Vl. Jakubėnui. V. Noreikos nuotrauka.

Atlikę bausmę Sibire, ne visi grįžta į Lietuvą...

Miestuose beveik niekam neleidžiama apsigyventi dėl butų stokos, o kitų vaikai užaugę ir įsikūrę, nebenori grįžti, - pasakoja neseniai iš Sibiro atvykęs A. Igaunis.

E. ČEKIENĖ

Prieš 19 metų, vieną birželio mėnesio rytą, buvau žmonos išlydėtas iš Kauno į Vilnių, kur kasdien važinėdavau tarnybon. Nei ji, nei aš tą valandą nenujautėm, kad tas atsisveikinimas buvo devyniolikai metų, nes, vietoj grįžęs namo, buvau su tūkstančiais kitų lietuvių ilgu ešalonu, apstatytu žiaurios sargybos, be vandens lašo, be maisto, be oro vėžamas per miškus, taigas ir tundras į Pečoros koncentracijos stovyklą, kur žmonės buvopasmerkti lėtai mirčiai ir 98 nuošimčiai jų mirė, - pradėjo pasakojimą Antanas Igaunis, prieš mėnesį tiesiog iš Sibiro atvykęs į New Yorką, pas šeimą.

Amžina žiema, šalčiai, iki 60 laipsnių. Vietos gyventojus mačiau tik iš tolo važinėjant briedžiais. Tiesėm geležinkelį dirbdami po 12 valandų. Gyvenom barakuose, per kurių sienas pūtė žvabūs vėjai. Vidury bara-

ko buvo kelios krosnelės, bet prie jų prisitarti galėjai tik nustūmęs šalin bendro likimo draugus. Poilsui buvo plikos lentinės gulyklos, ant kurių tekdavo grįžus šlapiais rūbais gulti ir nuolat judėti, nes kūnas tuoj imdavo stingti nuo šalčio.

Žygiuojant į darbą, atsiliekančius sargyba daužydavo su šautuvų buožėmis. Gaudavom labai blogos duonos 500 gramų dienai, o prie

TRUMPAI

- Pentagono nuomone, Sovietai šiuo metu turi įvairaus dydžio 20,000 raketų.
- Popiežius Jonas XXIII priėmė Jemano karalių Iman Ahmed, 70 m. amž., kuris į popiežiaus vasaros rezidenciją Gandolfo pilį atvyko su visu haremu: 25 žmonom.
- Tarp Europos ir Amerikos pirmą kartą išbandytas radijo ryšis, siunčiant bangas per mėnulį. Telegrama, pasiųsta iš Anglijos, padarė 800,000 km. kelio per 2 sekundes.
- Vatikanas reabilitavo Victor Hugo, išimdamas iš uždraustųjų knygų sąrašo jo romaną "Vargingieji". Šis romanas nuo 1864 m., prašant Prancūzijos karaliui, Vatikano buvo uždraustas katalikams skaityti.
- Mokslininkai su geigerio aparatu nustatė, kad Saharos dykuma prieš 4,680 metų buvo jūra.
- Gydytojai Chruščiovui prirašė kasdien gerti 3 litrus Kaukazo mineralinio vandens.
- Prancūzijos tarptautiniame filmų festivalyje aukso laurus laimėjo jaunas filmų realizatorius prancūzas Marcel Camus už filmą "Orfeu Negro", suktą Brazilijoje ir kurioj vaidina vietiniai gyventojai.
- Jungtinės Tautos ruošia tarplanetinį kodą, kuris reguliuotų santykius tarp žemės ir kitų planetų gyventojų.
- Klaus Fuchs, kuris 1950 m. buvo nuteistas kalėti 14 metų už atominių paslapčių išdavimą rusams, sumažinus bausmę iš kalėjimo paleidžiamas ir jau kelios valstybės siūlo jam tarnybą.

to dar karčios sūrios ir sena žuvis dvokiančios sriubos. Vykdavo didelė vidinė kova, kad save nugalėjus ir duonos gabalėlį pasilikus vakarui. Geriamo vandens tik truputį duodavo. Kartą labai nudžiugom, suradę nuo baltinių plovimo likusio dvokiančio, rudo vandens, o išgėrę dugne radom daug skalbinių parazitų...

Be to niekas žmogaus taip nestiprina, kaip viltis ir tikėjimas. Kartą pamatėm vežant kariuomenės ešalonus ir tikėjom, kad prasidės jo karas ir su didžia viltim laukėm laukėm. Deja!

A. Igaunis iš tų pačių Pečoros lagerių atsimeina dar šiuos lietuvių: Dr. Janavičiū, žemaitį, kpt. Meškauską, Skučą — polic. valdininką, Kretingos komendantą, pašto viršininką, kurių pavardžių nepamena, žižmarą, Dziubinską, Grėbliauską, tėvą Augustiną, L. Banį, Jankevičių — susis. ministro pad., Štencelį ir kt. Su juo kartu laisvę išvydo Orintas, min. Skaistgiris, Stankūnas. Iš bausmės atleisdam tik tada, kai nebepaeidavo.

Išėjęs į laisvę, apsigyvenau Baškirijos valstybėje, antrojo pusėj Uralo, — tęsė jis toliau. Patekau į ligoninę. Darbą gauti išėjusiems labai sunku. Nuplyšęs, nešvarus, vyžomis apsiavęs, niekas neįsileidžia. Pagaliau gavau arklīninko vietą.

Sužinojau, kad šeima evakuota. Po Stalino mirties gyvenimas kiek palengvėjo, ir šeima mane surado. Nuo 1952 m. pradėjo rūpintis mano išvykimu ir tik 1959 balandžio 9 d., išvykau lėktuvu iš Maskvos. Kelionė truko 23 val., kainavo 1712 rublių. Ir taip, po 19 metų, su didžiausiu džiaugsmu išvydau laisvą pasaulį.

Atlikę bausmę, ne visi grįžta į Lietuvą, nes miestuose beveik niekam neleidžiama apsigyventi dėl butų stokos. O kitų vaikai, ten užaugę ir įsikūrę, nebenori grįžti, ir tėvai lieka su jais, nors kiti, vaikus palikę, grįžta.

Jis buvo nuvykęs atostogų ir į Lietuvą. Vilniuj kalbą trim kalbom ir kreipdamiesi vadina ponu, panele,

Nukelta į 4 psl.

Karo nusikaltėlis Kochas nuteistas mirties bausme

Lenkijoje jis išžudė 72,000 asmenų. - Jis buvo pažįstamas ir lietuviams

Buvęs Rytprūsių gauleiteris ir Ukrainos komisaras Erichas Kochas, Varšuvos teismo po 4 mėnesius trukusios bylos, nubaustas mirties bausme.

Teismas rado jį atsakingu už nusikaltimus prieš žmogiškumą, įvykdytus karo metu Lenkijos teritorijoje, prijungtoje prie Rytprūsių. Dokumentais, liudininkų bei ekspertų parodymais buvo nustatyta, kad Kochas buvo gauleiteris, prezidentas ir civilinės administracijos viršininkas, buvo nužudyta 72,000 lenkų. Vien Baltosios rajone nužudyta 47,555 asmenų, jų tarpe 6589 moterų ir 9904 vaikų. Apie 200,000 Baltosios rajono buvusių žydų gyventojų beveik neliko. Teismas rado, kad Kochas pats dalyvavo planuojant, rengiant, organizuojant ir kurstant šias masines žudynes.

Savo paskutiniame žodyj Kochas teisinosi, esą jis buvęs Lenkijos draugas ir perėmęs prijungtos prie Rytprūsių teritorijos valdymą vien tam, kad apsaugojus lenkus nuo dar piktesnių pasėkmių, nes Goeringas planavęs visus šio rajono gyventojus iškraustyti Ukrainon. Už įvykdytus nusikaltimus jis prisiima "istorinę atsakomybę", tačiau patys nusikaltimai buvę įvykdyti Gestapo ir SS organų,

kurie nebuvo jo žinioje bei kontrolėje. Su lenkų bei žydų žudynėmis jis neturėjęs nieko bendro. Baigdamas Kochas pareiškė, kad jis buvęs lyg tas kapitonas, kuris paskiausia apleidžia skęstantį laivą.

Nuostabu, kad V. Vokietijos spaudoje nepasirodė nė vieno Kochą užtariančio balso. Priešingai "Das Ostpreussenblatt" Kochą pavadino melagiu. Esą, Kochas dar prieš kelius mėnesius, kada Karaliaučius dar laikėsi pasikrovęs į ledlaužį visą savo vertingą ir didelį turtą, su savo štabu pabėgo ir svetima pavarde prisidengęs slapstėsi šiaurės Vokietijoje, kol buvo pagautas ir išduotas lenkams, kaip karo nusikaltėlis.

Stebint tuos nacių didvyrių procesus, susidurima su nuolat pasikartojančia teisinimosi taktika. Jei kaltinamas didesnis nacių pareigūnas, jis sakosi esąs nekaltas, apie žudynes nieko nežinojęs, pats jų nevykdęs, reikalaujamas formaliai teisiinių jo kaltės įrodymų. Priešingai, kai teisiami betarpiškai žudynes vykdę žemesni pareigūnai, jie teisinasi, esą buvę tik įrankiais, žudynes vykdę pagal įsakymą iš viršaus, ir, jei būtų atsisakę įsakymą vykdyti, patys būtų buvę sušaudyti. Ir išvadoje — šiose bylose kaltųjų nėra.

jb.

Published semi-weekly by American Lithuanian Press & Radio Ass'n. VILTIS, Inc. (Non-profit). 6907 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio.

Telephone:

HEnderson 1-6344.

Issued in Cleveland every Monday and Thursday.

Editor-in-Chief:

Balys Gaidžiūnas.

Second Class Mail Privileges Authorized at Cleveland, Ohio.

Subscription per year in advance: \$8.00. Established in 1915.

Single copy — 10 cents.

Dukart savaitinis, leidžiamas VILTIES, Amerikos Lietuvių Spaudos ir Radijo D-jos (Inkorp. ne pelnui), 6907 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio.

Telefonas:

HEnderson 1-6344.

Išleina Clevelande pirmadieniais ir ketvirtadieniais.

Vyr. redaktorius: Balys Gaidžiūnas.

Antros klasės siuntos privilegija suteikta Clevelande, Ohio.

Prenumerata metams, iš anksto mokant \$8.00. Įsteigta 1915 metais.

Atsk. Nr. kaina 10 centų.

Redaktoriai: Vyt. Gedgaudas ir J. P. Palukaitis.

REDAKCIJINĖ KOLEGIJA:

P. Bastys (Toronto), E. Čekienė (Woodhaven), R. Mieželis (Chicago), J. Paplėnas (Chicago), V. Rastenys (Brooklyn) ir St. Santvaras (So. Boston).

Keliai veda į Detroitą

Gegužės 30 ir 31 dienomis Detroitas susilauks nemaža svečių iš įvairių JAV ir net Kanados lietuvių kolonijų. Tie svečiai į Detroitą susirinks ne pramogavimui ir miesto įžymybių apžiūrėti, bet tautinių reikalų svarstyti.

Tautinės Sąjungos nariai rinksis į dešimtmečio seimą. O atrodo, kad tik užvakartai buvo, kada kelios tautinės organizacijos susijungė į vieną ir pasivadino Amerikos Lietuvių Tautinė Sąjunga.

Per tą dešimtmetį Tautinė Sąjunga nemaža darbų atliko. Jos dvimetiniai seimai, vyksta vis kitose didžiosiose lietuvių kolonijose, sutraukdavo gausius tautinės srovės veikėjus svarstyti tautinių, visuomeninių ir politinių klausimų. Tie seimai išjudindavo veiklą naujiems dvejiems metams ir tai veiklai nusmaigstydamo darbo gaires.

Šiame dešimtmetyje įvyko ir du dideli saskrydžiai Washingtone, kurie mūsų laisvės bylos reikalus, kultūrinę priedangą dengiant, pristatė gausiems kitataučiams. Tuose saskrydžiuose mes laimėjome nemaža naujos simpatijos iš šio krašto įtakingųjų. Juose ir mes patys sustiprėjome, nes užsidėtas darbas išbandė ne tik mūsų sugebėjimus, bet ir mokėjimą reikalingų draugų susirasti.

Tautinės Sąjungos skyriai, esą visose didesnėse lietuvių kolonijose, per šį dešimtmetį taip pat daugelį kartų įrodė savo pajėgumą. Jų rengtos įvairios šventės, vakarai, minėjimai ir kitiokie pobūviai sutraukdavo ne tik gausius tautiečių būrius, bet ir juos tautiškai sustiprindavo.

Baigus pirmąjį dešimtmetį, be abejo, susidarė nemaža patirtis, kas buvo gerai atlikta ir ką ateityje galima dar geriau atlikti. Todėl ir dešimtmečio seimas, kaip skaitytojai jau žino iš seimo darbų programos, ne tik pasidžiaugs praėjusios veikla, bet ir dideliu dėmesiu žvelgs į ateitį. Į seimą, kaip mus informuoja, vyksta pajėgiausi Sąjungos nariai iš visų Tautinės Sąjungos skyrių, todėl seimas žada būti darbais našus ir ateičiai džiuginantis.

*

Tuo pačiu laiku Detroito įvyks ir Vilties Draugijos dvimetis susirinkimas. O Vilties Draugija, veikianti nuo 1951 metų pabaigos, dabar leidžianti Dirvą, taip pat išvarė dėmesio vertą spaudos darbo barą. Dirva sumodernėjo, jau antri metai eina du kartus per savaitę. Vilties Draugijos narių skaičius, pradžioje turėjęs tik kelis dešimtis, da-

bar jau baigia pavyti 500 skaitmenį.

Vilties Draugijos apyvar-ta, pirmaisiais veiklos metais susivedusi į kelius tūkstančius dolerių, šiais metais ir miesto įžymybių apžiūrėti, bet tautinių reikalų svarstyti.

Vilties Draugijos susirinkimui, kaip įprasta, visi duomenys bus atspausdinti. Iš jų nariai greit galės įvertinti esamą padėtį, pasisakyti dėl ateities darbo ir išrinkti ateinančioms dviem metams vadovybę.

*

Į Detroitą, Tautinės Sąjungos dešimtmečio seimo metu, studijų dienoms renkasi ir Neo-Lithuania korporacijos nariai. Kiek girdėti, jų susirinks gražus būrys, ypač jaunųjų, kurie dabar universitetuose mokslus eina, kurie turi šimtus savų reikalų ir problemų, kurie nori tas problemas pajudinti ir geresnį sprendimą surasti.

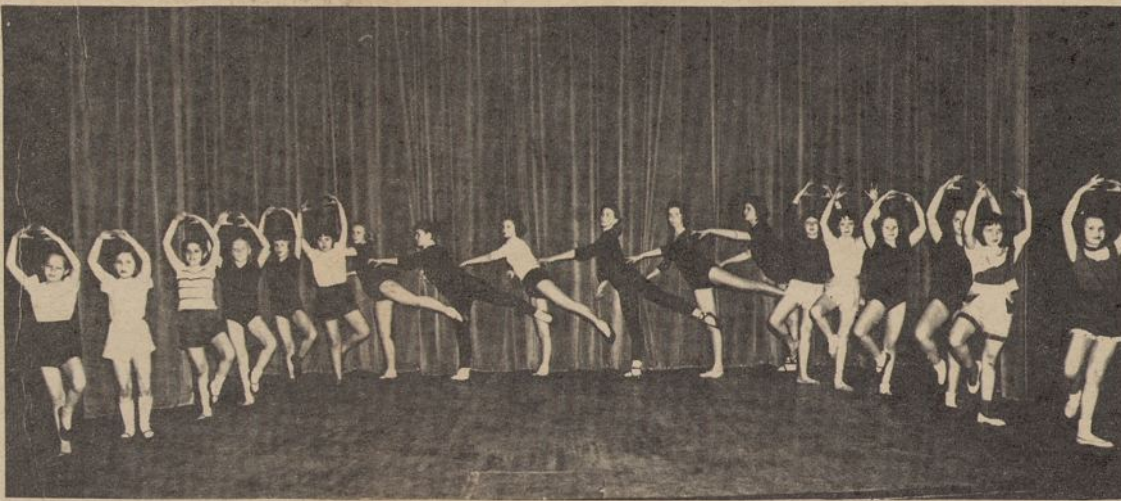
Neo lithuanai dalyvaus Tautinės Sąjungos seimo atidaryme, dar vienoje kitoje programos dalyje, mielai kviečiami išklausti Vilties Draugijos pranešimus. Neabejojama, kad jų dalyvavimas įneš daugiau jaunos dvasios. O jų sumegstos pažintys su vyresniaisiais bus abipusiai naudingos ateities veiklai.

*

Tuo pačiu laiku, tik jau skirtingoje vietoje, į Detroitą susirenka savų reikalų svarstyti ir Vilniaus krašto lietuviai, susiorganizavę į atskirą draugiją. Nors oficialiai sustatytoje programoje ir nematyti laiko, kada būtų galima susitikti, bet neabejojama, kad tokios galimybės, esant norui, atsiras.

*

Gegužės 30 ir 31 d. keliai veda į Detroitą. Daug kas jais ir patrauks. Patrauks praėjusios darbus įvertinti ir ateičiai geresnį kelią nusižymėti. B. G.

Iš Simo Velbasio studijos mokinių pamokų, mergaitės atliekant įvairius šokio judesius.

SPAUDA

NAUJAS GIMTOSIOS KALBOS NR.

Ką tik pasirodė Gimtoji Kalba 1959 m. Nr. 1 (3), bendrinės kalbos laikraštis, Lietuvių Kalbos Dr-jos organas, leidžiamas Kultūros Fondo, redaguojamas P. Joniko, A. Salio ir P. Skardžiaus. Turinys įvairus ir vertingas.

P. Joniko straipsnyje "Kalbos reikšmė tautai" platokai išdėstoma gimtosios kalbos reikšmė tautinėje vienoje alytiškumui. Nurodoma, jog netikslinga yra kūdikį šalia gimtosios kalbos mokyti ir svetimosios. Straipsnis baigiamas išvada: tautybei išlaikyti kiti tautiniai bruožai negali atstoti gimtosios kalbos. L. Dambriūnas, negindamas saikingo tarptautinių žodžių vartojimo, pasisako prieš madingus skolinius šiuo metu Lietuvoje iš rusų, Ame-

rikoje — iš anglų k. Konkrečiai parodoma daugelio tokių skolinių nelietuviškumas ir turimieji jų lietuviški atitikmenys. Pr. Skardžius paryškina "prasmės" ir "reikšmės" skirtumus ir iškelia retesnės derybos daiktavardžius iš daiktavardžių su priesaga -umas: ponumas, raganumas, bedievumas... Toliau pateikiama bent penketas puslapių įvairesnių žodžių, kurių dažnas nežino ar bus primiršęs, pavyzdžiui: antavas (kaliošas), ardas (netvaraka), aukauti (aukas rinkti), iškirptė (dekoltė), kyra (kryrus žmogus), krapštas (kas ilgai krapstosi).

Klausimų kraitelėje kalbininkai išaiškina, kada vartotina "atspausdinti" ir "išspausdinti"; kas pirmoj eilėj teiktina: "Pagalba" ar "pagelba"; kada rašytina "Bažnyčia", kada "bažnyčia"; Tito ar Titas ir kt.

Kaip matote iš turinio,

Gimtoji Kalba reikalinga kiekvienam, kuris rūpinasi lietuvių kalbos taisyklingsumu. Išleina keturis kartus per metus; metams kaina 1 dol. Adresas: Gimtoji Kalba 1602 So. 48 Court, Cicero, Ill. Dar galima gauti visus išėjusius numerius.

Aplankyk Savo Bažnyčią
Memorial Dienoj

NELSON'S Family Style Restaurant

Private Parties
— Banquets

Wedding Anniversaries

Open Daily—5 P.M.

Sundays 12 to 7 P.M.

1422 ADDISON ROAD
EX 1-4000

Aplankyk Savo Bažnyčią
Memorial Dienoj

M. O. MATTLIN

SPINET PIANOS
OF DISTINCTION

Easy Terms can be
Arranged

2027 EUCLID AVENUE
PR 1-7633

Aplankyk Savo Bažnyčią Memorial Dienoj

BUDD CLEANERS

FOR THE BEST CLEANING IN TOWN

12702 Shaw Avenue

Call — GL 1-7417

Aplankyk Savo Bažnyčią Memorial Dienoje

THOMAS J. UNIK CO.

INSURANCE AGENCY

EVERYTHING IN INSURANCE

East 9th St. Pier Bldg.

TO 1-0200

Aplankyk Savo Bažnyčią Memorial Dienoje

ALLIED ELECTRIC SEWER CLEANING COMPANY

R. P. Herschman Prop.
ROTO-ROOTER SERVICE

WEST SIDE
12910 Detroit Ave.
BO 2-4500

EAST SIDE
12824 Superior Ave.
MU 1-7722

KUR PRALEISTI ATOSTOGAS?

Lietuvių vasarvietės savininkai LUSIAI IR VELTAI nuoširdžiai kviečia atvykti į saulėtą Cape Cod ir apsistoti jų puošnioje viloje, kuri šią vasarą turės naują "MESKOS" vardą. Vešlių medžių, žalumynų ir vaisių sodo apgaubta sodyba primena mielą Lietuvos jaukumą ir sudaro geriausias sąlygas poilsiui.

Grazūs ir erdvūs kambariai. Geras ir sveikas maistas. Stropus patarnavimas. Neaukštos kainos. Arti Golfo srovės šildomi Atlanto vandenys. Vandens sporto įrengimai. Teniso ir golfo aikštės. Netoli teatrai ir vakariniai pasilinksminimai.

KREIPTIS: Iki birželio 5 dienos — S. M. Lušys, 105 Grand Stree, Brooklyn 11, N. Y. Telefonas: EVERgreen 7-5576.

Po birželio 5 dienos — M. Lušys, c/o "MESKA", Monument Beach, Beach Street, Cape Cod, Mass. Telefonas: Buzzards Bay, Plaza 9-3251.

Sezonas prasidės birželio 15 dieną. Seimininkai maloniai laukia svečių.

Pranešame mūsų klientų dėmesiui, kad nuo šios dienos už patarnavimą persiuntimui siuntinių į SSSR ir jos dalis už vieno siuntinio persiuntimą imama nuo 5 iki 10 dolerių.

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, Inc.

1500 Bedford Ave., BROOKLYN 16, N. Y.
Tel. IN 7-7272, IN 7-6465

KARTOJASI SENA ISTORIJA

Jūsų pranešimas apie lietuviškų parapijų "suteritorinimą", tai yra, sumaišymą su aplink bažnyčią gyvenančiaisiais, Los Angeles, East Chicago ar kitur nebe naujiena.

Atsimenu, prieš kokį aštuonmetį ar devynmetį metų Dirvoje tas klausimas jau buvo svarstytas ir buvo išaiškinta, kad nieko čia negali padaryti, nes bažnyčios yra vyskupijų nuosavybės, ir jų statytojai, parapijų steigėjai teisių neturi, arba jų turi tik tol, kol vyskupijos kūrįj nepapučia kitoki vėjai. Jau ne vienas šimtas tūkstančių lietuvių sudėtų dolerių šitaip atiteko kitiems, ir, be abejo dar atiteks.

T. K., Chicago

KAIP IŠLAIKYTI LIETUVISKAS PARAPIJAS

Visai nenustebau žinute iš Los Angeles, kad ten vyksta liūdnas reikalas — lietuviška parapija verčiama į teritorinę.

Pas mus Clevelande, atrodo, būsią ir panašiai, nes į lietuviškas pamaldas susirenka jau per pus mažiau tikinčiųjų. O kur kita pusė? — paklauskite. Jie lanko kitų tautų bažnyčias.

Geriausias vaistas dėl lietuviškų parapijų išlaikymo ir gausesnės lietuvių kalbos jose vartojimo yra tik vienas, tai gausus lietuviškų pamaldų lankymas. Kiti visi vaistai, kaip padėjavimai spaudoje, susirinkimuose, pakritikavimai bažnytinės vadovybės, tai tik akių užmerkimas prieš pagrindinį dalyką, tai tik savęs pateisinimas. Jeigu esi lietuvis ir praktikuojantis tikintysis, tai tavo, kaip lietuvių pareiga lankyti lietuviškas pamaldas lietuviškoj parapijoje.

Kazys Stalioraitis,
Cleveland

*

Emanuelis Jarašūnas, iš Clevelando persikėlęs į Sacramento, Cal., rašo: "Nuoširdus ačiū už prisiųstus Dirvos numerius, kuriuos skaičiau su tokiu pat įdomumu, kaip ir gaunamus iš namų laiškus".

VIENOS ŠEIMOS ISTORIJA

Antano ir Marijos Chodakauskų šeima. - Jos mirė ir gyvieji nariai. - Sofija Smetonienė ir Jadvyga Tūbelienė.

Vilniuje balandžio 22 d. miręs Tadas Chodakauskas buvo kilęs iš Antano ir Marijos Chodakauskų šeimos, kuriai priklauso seserys Sofija Smetonienė ir Jadvyga Tūbelienė ir prieš II pasaul. karą miręs Kaune vyriausiasis brolis, advokatas Romanas Chodakauskas.

Jie gimė ir augo Gavenonių dvare, Panevėžio apskr., kurį jų tėvas nuomojo iš Karpio. Jų motinos brolis Aleksandras Chodakauskas buvo baigęs teisę Vilniaus universitete kartu su dvarininku Karpiu. Tuo pat laiku Vilniaus universitetą lankė ir poetas A. Mickevičius.

Baigęs mokslą, Chodakauskas buvo Karpio dvarų administratorius. Už gerą dvarų administravimą ir prisimindamas, kad Aleksandras Chodakauskas Vilniaus universitete buvo jo artimas kolega, Karpis jam dovanojo vieną savo dvarų.

Antanas Chodakauskas nuomojo iš Karpio dvarus, trečiąjį iš kito dvarininko, ir tik 1912 metais jis nupirko Sebestiškių dvarą (400 ha.) iš Krauzės ir dar atskirai 90 ha. miško. Jam mirus, visa tai perėjo vaikų nuosavybėn.

Antanas Chodakauskas ir jo žmona Marija Chodakauskaitė buvo brolių vaikų ir galėjo vestis, tik gavę popiežiaus leidimą. Leidi-

ST. NASVYTIS

mas buvo duotas kartu su šv. Tėvo palaiminimu. Baigęs 6 gimnazijos klases, A. Chodakauskas pasirinko žemės ūkio verslą. Jo tėvas Kazys Chodakauskas ir buvo dvarų nuomotojas.

Ba j oriška Chodakauskų

Tadas Chodakauskas.

šeima, kaip ir kitos Lietuvos bajorų šeimos, buvo pasidavusios lenkų kultūros įtakai ir jų namų kalba buvo lenkiška. Tačiau kai kurios iš jų atlietuvių, keliantis lietuvių tautai. Tokiu pavyzdžiu buvo Dovainos-Silvestraviciū, Malinauskai, Biržiškos ir kiti. Tų šeimų atlietuvių gimnazijoje, gyveno pas Jablonskius.

jai susidūrus su aktyviaja atbūdančios lietuvių tautos inteligentija.

Nekitaip atlietuvių ir Chodakauskų šeima. Antano Chodakausko vyresnioji sesuo išteikė už Dr. Petkevičiaus. Jų duktė Gabrielė Petkevičiūtė (slapyvardžiu Bitė) buvo rašytoja ir žinoma lietuvių visuomenės veikėja. Bitė yra Sofijos Smetonienės krikšto motina. Bitė paveikė dėdę Antaną Chodakauską savo aktyviu lietuviškumu, suvedė jį į pažintį su Mintaujos gimnazijos lotynų ir graikų kalbos mokytoju Jablonskiu. Su Jablonskių šeima Chodakauskų šeima artimai susidraugavo. Chodakauskų vyresnysis sūnus Romanas, mokėdamasis Mintaujos gimnazijoje, gyveno pas Jablonskius.

Jablonskis Chodakauskui nurodė reikalingus jo vaikams repetitorius — lietuvių studentus. Chodakauskų vaikų repetitoriais Gavenonyse yra buvę: M. Šikšnys, Maciūnas, A. Smetona, Ant. Didžiulis, K. Šakenis. Dvejus metus (1897-1898) Chodakauskų vaikus mokė, ruošdamas kvotimams į gimnaziją, P. Gaidepionis, vėliau žinomas Vilniaus lietuvių veikėjas.

Šie visi jaunosios kartos lietuvių inteligentai turėjo didelės įtakos Chodakauskų

Nukelta į 6 psl.

Grandinėlė gegužės 24 d. Clevelande atšventė šešerių veiklos metų sukaktį. Ypač šiais metais ji daug kartų pasirodė televizijos programose, šoko kitataučiams, nesenai pasirodė Chicagoje.

Nuotr. V. Blyno.

SVETIMŠALIŲ PADĖTIS VOKIETIJOJE 3

Pokarinis praturtėjimas ir svetimšalių skurdas

Laikas nuo laiko vokiečių pareigūnai, pasikviesdami įvairių tarptautinių organizacijų atstovus, aplanko gyvenančius stovyklose bei barakuose pabėgėlius — svetimšalius. Tais daroma ne jiems padėti, bet savam administraciniam uolumui parodyti. Ir svarbiausia, propagandos sumetimais. Tuo norima išpopuliarinti pabėgėlių problemą ir, šias stovyklas rodant, pademonstruoti neva Vokietijos skurdą. Iš kitos pusės, netiesioginiai iškelti vokiečių pranašumai ir svetimšalių pabėgėlių neva nesugebėjimą įsikurti.

Vokiečiai daro labai didelį pastangas savo pabėgėlių problemą sutarptautinti ir svetimšalių pabėgėlių sąskaiton išgauti iš UNO ar kurios kitos pasaulio organizacijos lėšų savai, ir tik savajai pabėgėlių problemai sutvarkyti.

Je vokiečiai iki šiol įstengė aprūpinti butais virš 12 milijonų savų pabėgėlių, tai kas gi patikės, kad geram norui esant, nebuvo įmanoma suteikti butus asmenims bei šeimoms, kurie gyvena išimtinose sąlygose jau tokį ilgą laiką.

Nusiskundimai diskriminacija neturėtų būti moralinio ne teisinio pagrindo, jei

vokiečiai galėtų teigti, jog ir jų pačių padėtis nėra geresnė. Bet Vakarų Vokietija tebegyvena pokario ūkinio stebuklo ženkle. Lėšų bei priemonių pakaktų ir savai ir svetimšalių pabėgėlių problemoms išspręsti. Nusiskundžiama ne iš pavydo, bet todėl, kad pertekliu turimos lėšos naudojamos vien savųjų pabėgėlių naudai. Svetimšaliai pabėgėliai sąmoningai laikomi skurdo padėtyje.

Pokariu laiku V. Vokietijon iš Marshallio plano bei kitų panašių šaltinių įplaukė 12 milijardų markių.

Aukso bei svetimšalių Vokietijos Federalinio Banko rezervai yra pasiekę 26 milijardus markių. Ūkio ministeris prof. Erhard 1959 m. pradžioje yra viešai pareiškęs, kad V. Vokietija yra pasiekusi aukščiausią savo istorijoje gyvenimo lygį.

1958 m. vokiečiai turistai užsienyje išleido 2,04 milijardus markių. Tais pat metais V. Vokietijoje išgerta alkoholio už 9,5 milijardus markių.

Socialinės gerovės bei teisingumo krašte, kokių V. Vokietija skelbiasi esanti, vyriausybė privalo daryti visas pastangas, kad krašto turtėjimas maždaug lygiai

paliestų visus gyventojus.

Tuo tarpu nepaprastai prielanki pokarinė padėtis praturtino tik vienus vokiečius. Svetimšaliai — pabėgėliai tuo pasinaudoti negalėjo, nes vokiečiai jų ne prie pelningesnio darbo, ne prie amato, prekybos ar laisvos profesijos neprileido.

Neįtikėtina, bet šiame turtais pertekusiame krašte pasitaiko dar atsitikimų, kad vienas kitas pabėgėlis — svetimšalis miršta net ir bado mirtimi. Tokių pranešimų užtikiname jų pačių laikraščiuose.

Kiekvieno pabėgėlio likimas yra sunkus, bet būtų klaidinga manyti, kad pabėgėlis vokiečiai niekuo nesisiskiria nuo pabėgėlio svetimšalio. Pabėgėlis — vokiečiai iš Rytprūsių, Karaliaučiaus ar Rytų zonos, atvykęs V. Vokietijon, tikrumoje tik pakeičia savo šalį gyvenamąją vietą. Panašiai, jei kas iš Obelių nusiųkeltų į Marijampolę. Toks kultūrinis atžvilgis neįaučia jokių nuostolių: ir naujoje gyvenamojoje vietoje jis randa tą pačią gimtąją kalbą, spaudą, knygą, tas pačias mokyklas ir t.t.

Nukelta į 6 psl.

MŪSŲ IŠKILMINGAS ATIDARYMAS

TAI ĮVYKIS, KURĮ JŪS MALONIAI PRISIMINSITE

COSMOS PARCELS EXPRESS CORPORATION

džiaugiasi galėdama jums pranešti apie atidarymą savo pirmos įstaigos

39 Second Avenue, New York 3, N.Y.

primindama, kad iš anksto apmokėtu maitu jūsų siuntinius persiųs į visus SSSR kraštus.

Už patarnavimą jūs mokėsite nuo 5 iki 10 dolerių už siuntinį.

Reikalaukite nemokamų katalogų

Skambinkite AL 4-5456-7

NAUJA

TVARKINGA

EKONOMIŠKA

SU AMŽINAJA UGNIMI

A. MERKELIS

(Ištrauka iš Vydūno monografijos)

(3)

Viesėdamas Vilniuje, jis lankydavo Lietuvių Dailės parodas, kur susipažino su dailininku ir muziku Mikalajumi Konstantu Ciurlioniu, dailininkais — Petru Rimša, Adomu Varnu, Antanu Žmuidzinavičium ir kitais. Tuo metu jis Vilniuje susipažino ir su muziku Miku Petrausku, kuris vėliau atlikė Vydūną Tilžėje ir dainavo jo suruoštame Giedotojų Draugijos parengime.

Vilniuje Vydūnas užmezgė pažintį ir su mūsų dramaturgu Gabrielium Landsbergu-Žemkalniu, poetu Faustu Kirša, rašytoju Juozu Albinu Herbačiausku, su kuriuo ir laiškais susirašinėjo, ir kt.

Per Lietuvių Mokslo Draugiją Vydūnas įėjo į Didžiosios Lietuvos kultūrinį gyvenimą, ir juo toliau, juo labiau jo ryšiai su tuo gyvenimu glaudėjo ir didėjo.

Lankydamasis Vilniuje, Vydūnas susipažino su lietuviškų laikraščių redaktoriais Antanu Smetona, kun. Juozu Tumui-Vaižgantu, Felicija Bortkevičiene ir kitais ir pradėjo bendradarbiauti Vilniuje leidžiamuose lietuviškuose laikraščiuose — "Viltys", "Vaire" ir kt.

1908 m., minėdamas savo 40 metų amžiaus, 20 metų visuomeninio ir 10 metų literatūrinio darbo sukaktį, Vydūnas jau buvo vienas iš žymiųjų Lietuvos rašytojų ir vienas iš plačiausiai žinomų Mažosios Lietuvos veikėjų. Šiai trigubai Vydūno suakčiai paminėti "Rūtos" leidykla gražiai išleido dailininko Fidiaus piešiniais papuoštus jo "Prabočių šešėlius", kuriuos jis buvo sukūręs 1900 m., o 1908 m. parašė jiems prologą "Anga". "Prabočių šešėliais" Vydūnas įžengė į pirmąsias lietuvių rašytojų gretas. Šį savo veikalą, labiausiai Vydūną išgarsinusį, jis skyrė Tėvynei, tuo lyg pabrėždamas vyriausiąjį savo kūrybos uždavinį ir tikslą.

Visame kame būdamas originalus, kompromisų nepripažįstąs, giliai į žmogaus ir tautos esmę ir paskirti žvelgiant ir ją vertinąs, Vydūnas ne su visais mūsų tautinio atgijimo reiškiniais galėjo sutikti ir juos toleruoti. Iš čia kilo jo neišvengiamas konfliktas su birutininkais ir čia glūdi svarbiausia priežastis, kodėl jis mūsų tautinio atgijimo veikloj ir kūryboj toks skirtingas nuo kitų, dažnai nesuprastas ir reikiamai neįvertintas. Tačiau ir tokiu būdamas, jis niekad nevengė bendro bei talkos darbo, jei tik matė jį esant tautai naudingą.

Siekiant "Birutės" veiklą pagyvinti, 1912 m. vasario 20 d. visuotiniame jos narių susirinkime nutarta įvairiose Mažosios Lietuvos vietose steigti jos skyrius. Tie skyriai buvo steigiami, tačiau jie vadinosi jau kitais vardais ir su Birute ryšių nepalaikė. Tų pat metų balandžio 28 d. Pagėgiuose buvo įsteigta Rūta, gegužės 19 d. Rūkuose — Ažuolas, gegužės 28 d. Paskalviuose — Aušra, birželio 30 d. Lauksargiuose — Žiedas, liepos 7 d. Kulmiuose — Spindulys, liepos 14 d. Senuosiuose Vainuociuose — Dobilas. Kitais metais Tilžėje įsteigta lietuvių gimnazijos draugija Kardas, o birželio mėn. 1 d. Laukinukuose jaunimo draugija Lelija.

Be čia suminėtu draugijų, Mažojoje Lietuvoje buvo ir jau anksčiau įsisteigusių įvairių draugijų. Jos veikė paskirai, vienos kiek gyviau, kitos silpnai ir tebuvo žinomos daugiau iš savo vardo. Tad kilo sumanymas įsteigti organizaciją, kuri visų tų draugijų veiklą koordinuotų ir jas jungtų į vieną organizaciją. Tam reikalui sudaryta komisija paruošė numatytos organizacijos įstatus ir 1912 m. rugpiūčio 11 d. Tilžėje sušaukė visų Mažosios Lietuvos lietuviškų draugijų atstovų suvažiavimą, kuriame buvo atstovaujamos 15 draugijų. Šio suvažiavimo pirmininku buvo išrinktas Vydūnas. Suvažiavimas priėmė jo pasiūlymą įsteigti Mažosios Lietuvos draugijų Santarą. Į Komisiją įstatams išdirbti buvo išrinkti Vydūnas, J. Aušra, G. Garnys, M. Gudaitis, E. Jonušaitis, J. Kupraitis ir J. Vanagaitis. Šį gausų suvažiavimą sveikino Amerikos lietuvių organizacijos ir spauda.

1912 m. spalio 6 d. Tilžėje įvyko Santaros steigiamasis suvažiavimas, į kurį 13 draugijų atsiuntė 21 atstovą. Suvažiavimą pradėjo Vydūnas, nušviesdamas būsimosios

organizacijos tikslą ir uždavinius. Suvažiavime buvo priimti Santaros įstatai, kuriuose jos tikslas taip nusakomas: "Norėta, tautiniam Prūsų lietuvių gyvenimui šelpti, įvykinti nuolatinį draugijų susitarimą, jeigu jos pasiliktų pilname susijungime, negalėtų sukilti tarp jų priešingumų ir jei iš to draugijų susitarimo pareitų pagalbos čia, kur ji reikalinga". (1 §).

Tam savo neaiškiai formulotam tikslui siekti "draugijos sutveria sau nuolatinę reprezentaciją, kuri vadinama Draugijų Santara. Jos vieta yra Tilžė, ten ji ir susirenka" (2 §). Į Santarą siunčiami draugijų iš anksto paruošti trijų mėnesių darbo planai, kad paskiros draugijos laiku patirtų, ką kitos draugijos ketina veikti ir galėtų tuose veikimuose dalyvauti ar iš jų paimiti sau pavyzdį, kad iš tų darbų galėtų būti šalinama, kas trukdytų vienų arba kitų darbų. Savo numatytiems planams įvykdyti draugijos gali iš Santaros prašyti patarimų ir pagalbos (2 §). Santara susideda iš įgaliotinių tų draugijų, kurios į ją įstoja. Santarai vadovauja penkių asmenų komisija. Į pirmąją Santaros komisiją buvo išrinkti: Vydūnas, M. Ašmutaitis, J. Vanagaitis, J. Margys ir Kr. Uredaitis.

Mažosios Lietuvos draugijų Santarą steigiant, buvo siekiama vieningo ir darnaus lietuvių kultūrinio darbo. Tačiau to gražaus tikslo pasiekti buvo neįmanoma. Kultūrinei veiklai augant ir plečiantis, didėjo ir nesutarimai. Ypač kietai tarp savęs įvairių srovių buvo rungtinėjami kovojama ten, kur buvo liečiami jaunimo reikalai. Tos rungtynės ir kova daugiausia vyko per spaudą. Jonas Vanagaitis vienu tarpu leido net tris laikraščius: Birutė, laikraštis leidžiamas lietuvių naudai (1909-1913), Allgemeines Litauische Rundschau, Monatschrift fuer das gesamte Leben des litauischen Volkes (1910-1912) ir Sūkurys, juokų laikraštis lietuvių gyvenimo veidrodė. Visuose tuose savo laikraščiuose J. Vanagaitis dažnai paliesdavo ir Vydūną. Vydūnui, ramaus taikaus būdo žmogui, srovinės rietenos buvo svetimios ir nemielos. Daugiausia dėl tų rietenų, nekultūringo ir neteisingo jo veiklos vertinimo jis vengė būti priešakinėse visuomenės veikėjų eilėse, nos ir pats gyvenimas jį, stiprios ir taurios asmenybės žmogų, į tas eiles stūmė.

(Bus daugiau)

Aplankyk Savo Bažnyčią
Memorial Dienoj

HODELL CHAIN DIVISON. NATIONAL SCREW & MFG. COMPANY

MAIN OFFICE AND PLANT

2440 East 75th Street
EN 1-2650

Aplankyk Savo Bažnyčią
Memorial Dienoj

GRABLER MFG. COMPANY

6565 Broadway

Michigan 1-9260

Aplankyk Savo Bažnyčią Memorial Dienoj

JIM CONNELL CHEVROLET, INC.

SEE THE NEW 1959 CHEVROLET

THE FINEST EVER BUILT

14481 Euclid Ave. UL 1-3300

Aplankyk Savo Bažnyčią
Memorial Dienoj

SCOTT 5¢ and 10¢ STORE

7036 Superior Avenue

Aplankyk Savo Bažnyčią Memorial Dienoj

WILSON PURE OIL

SERVICE STATION

8000 BESSEMER AVENUE

DI 1-9607

Aplankyk Savo Bažnyčią Memorial Dienoj

CRUXTON PIANO MOVING & STORAGE

6514 St. Clair Ave

EN 1-7777

Kai kuriais ALT klausimais 5

Ažuolai ir jų ilgi šešėliai

J. J. BACHUNAS,
Sodus, Michigan

Dirvos skaitytojai greičiausia dar atsimena Br. Railos aprašymus dviejų Vasario 16-os minėjimų Los Angeles mieste. Ten buvo netiesioginiai paliesti ir kai kurie ALT veiklos klausimai. Vienas iš jų buvo pavadintas "Vėjas iš vakarų", kur buvo trumpai paminėti prof. M. Biržiškos, inž. J. Jukūno ir mano pasisakymai.

B. Raila gana teisingai nujautė: anie mūsų žodžiai, ir abu ten vykę minėjimai sukėlė didesnį vėją, negu galėjau anuomet pagalvoti.

Apie lietuvišką gramatiką

Minėjimų aprašymus Dirvoje ir mus, ten kalbėjusius, netrukus puolė Naujienos. Kaip paprastai, savo apžvalgoje — kovo 18 d., narsiausiai pasisakė ALT sekretorius P. Grigaitis, kalbėdamas apie save trečiuoju asmeniu (taip jau įprasta, P. G. savo straipsniuose dažnai rašo apie P. Grigaitį...).

B. Railos straipsnį jis pavadino žurnalistine terliuone. Žodžius "žurnalistine" ir "žurnalistas" jis net rašo tarp kabučių. Ko gero, ir jo pavarde galėjo imti į kabutes, niekas dėl to nebūtų pasikeltę. Tai tik parodo, kokia neapykantą vienas vyresnis žurnalistas žiūri į kitą jaunesnį žurnalistą.

Polemizuoti čia būtų sunku, kai tokie nusistatymai ir net kai P. Grigaitis prikiša B. Railai, kad jojo lietuvių kalbos "gramatika pusėtinai šlubuoja"! Na jau, ponas Pijau, čia gal būsi kiek pertempęs siūlą: savo išmintimi ir morale galbūt ir viršiji visus naujuosius lietuvių žurnalistus, bet mums sunku būtų patikėti, kad juos viršytum ir geresniu lietuvių kalbos gramatikos mokėjimu. Aš laukiau, kad B. Raila atsakys, bet jis nieko neatsakė. Dabar jį suprantu: greičiausia jis nebenorėjo ir nebematė reikalo iš naujo "terliotis".

Kaip kalba p. Č-po?...

Na, o jau kovo 25 d. ALT sekretoriaus redaguojamas laikraštis šovė iš visų ir paskutiniųjų patrankų, tikėdamasis išsklaidyti tą nepakankamai gryną orą.

Čia po straipsniu pasirašo kažkoks labai didelis gramatikos žinovas, vardu "Č-po"! Ar tai pats redaktorius, ALT sekretorius iš vykd. organo, ar samdytas ALT sekretorius, ar koks kitas patikimas bendradarbis, sunku būtų pasakyti. Žodį "terliotojas" kartoja, kartoja ir daug kitų panašių išsireiškimų, kaip rašo pats Naujienų apžvalgininkas. Pavartojo ir man nežinomus lietuviškos gramatikos žodžius: "Ura! smogi-kai" ir "ura! žmogiukai"...

Lietuvių kalba yra mano gimtoji kalba, ją vartoju virš 60 metų, bet tokių lietuviškų žodžių dar nemokėjau ir nežinojau. Nežinau, kiek čia teisybės, bet vienas naujakuris man aiškino, kad tie žodžiai padaryti pagal tikrą rusišką dvasią. Rusišką "ura" reiškia mūsų valio... Na, čia matyt, ir atsiliepia ta 1905 metų dvasia.

ALT sekretoriaus redaguojamos Naujienos dabar ir mane prikiuoja į terliotojų ir skerečiotojų gretas. Sako, Los Angeles Talkos minėjime kalbėjo dvi žymios asmenybės (nesuprantu, kodėl parašyta be kabučių!): "tai farmeris (atsiprašau — ūkininkas)", kur aš tuo esu pagiriamas, nes

tikrai esu ūkininkas, amerikoniškai farmeris, ir esu įpratęs ūkiškai galvoti net ir apie ALT ir ALT sekretoriaus reikalus.

Prašau skaitytojus man atleisti, kad, baigdamas savo straipsnius tais klausimais, čia būsiu gal kiek pradėjęs ne rimtai kalbėti, o juokauti. Bet kitaip sunkoka. Juk Naujienose visokių niekų prirašyta. Tautininkai esą boikotavę ALT minėjimus ir išdą Chicagoje ir Los Angeles. Jie renka pinigų "savo partijai". Tautininkams siūloma "su savo kromeliu prekiauti savam šiukšlyne" (taigi, išsireiškimai P. Grigaičio dienraštyje darosi vis labiau civilizuoti!). Tautininkai esą "vadistiniai patriotai", tik nenorintieji pripažinti vado Dr. P. Grigaičio raginimo gauti jo remiamam fondui. O iš praktikos žinome, kad P. Grigaičiui šiandien geras Tautos Fondas, o neperseniausiai buvo geras tas fondas, kurin savo dolerius dėjo jo ir Bimbos pasekėjai...

Dėl dviejų aukų staliukų ALT sekretoriaus organo ura-bendradarbis pareiškia: "Ateityje, minėjimų rengėjai arba lietuviškoji visuomenė šios rūšies nuosmukininkus, su jų visu kromeliu, iš minėjimų turėtų mesti lauk"...

Gera, galima mesti lauk šiuos, anot Naujienų, moralinius nuosmukininkus, galima būtų reikalauti ir grigaitiškos civilizacijos šalininkų toliau neprileisti prie bendro lietuviško darbo ir Nepriklausomybės švenčių minėjimo. Žinoma, jei tuo keliu ALT sekretorius su savo spaudos organu ir šalininkais nori pasukti, tai bus ALT stiprinimas ir jo moralinio autoriteto pakė-

limas, tai vėliau tegul nesi-gaili.

Nuo vaikystės dienų skaitau lietuvišką spaudą, bet retai užtikdavau, kur redaktorius į savo redaguojamą laikraštį pats rašytų ar dėtų kitų straipsnius, kuriuose jo asmuo ir veikla taip būtų aprašyta, kaip tame straipsnyje "Moralinis nuosmukis ir lietuviška širdis". Čia jau tikrai nebe kuklumo nuosmukis, bet iškilimas ligi padangių.

Straipsnyje rašoma, jog "reikia pasidžiaugti, kad turėjome (ir turime) šviesių, tvirtų lietuviybės ažuolų". Ir minimi Chicagos adv. Wells, Mikužiūtė ir kitos taurios lietuviškos asmenybės ir "lietuviškumo stulpai", kaip Vaidyla, Šimutis, Biežis, Olis, Drangelis, Gugienė, Daužvardienė, S. Bartkuvienė(?), o jų tarpe ir P. Grigaitis. O štai, "vietoj padėkos ir pagarbos", P. Grigaitis dabar esąs tik "purvais apdrabs-tomas" (kada jis, pridėdavo nuo savęs, į visus savo idėjinius priešininkus beveik kasdien meta tik rožių puokštes). Ir kas tai daro? Nagi, anot Naujienų, "...atsiranda ura! žmogiukų, kurie su savais darbais lietuviškumui net šešelyje šių milžinų nuveiktų darbų negalėtų atsistoti"...

Čia pasakyta didelė teisybė. Tikrai, P. Grigaičio nuveiktų tautinių darbų šešėlis yra toks didelis ir ilgas, kad mes, visi kiti nykštukai, jo tikrai niekada negalėsime užstoti. O gal į šio ažuolo pavėšį ne visi ir norėsime atsistoti...

(Bus daugiau)

A. Igaunis...

Atkelta iš 1 psl.

ko niekur neišgirsi Rusijoje. Visi laukia kada laisvai galės susisiekti su artimaisiais. Niekieno neprašytas

OSTERVILLE MANOR, INC.

Vasarvietė, kurioje Jūs praleisite atostogas, būsite patenkinti.

Mūsų šūkis — vasarotojui duoti pilną poilsį. Ši vasarvietė naujai atremontuota, turi 60 kambarių su visais poilsui reikalingais įrengimais. Dėl smulkesnių informacijų ir kambarių užsakymo kreiptis šiuo adresu:

Osterville Manor, Inc., Osterville, Mass.,
telef. GArden 8-6991.

SIUNTINIAI SIUNČIAM I SOVIETŲ RUSIJĄ

UKRAINA, LIETUVA, BALTUDIJĄ, LATVIJA, ESTIJA, IR KITAS RESPUBLIKAS.

Pasinaudok patikimu, kruopščiu ir greitai mūsų firmos patarnavimu.

GENERAL PARCEL & TRAVEL CO., INC.

135 WEST 14th STREET
NEW YORK 11, N. Y.
Tel.: CHelsea 3-2583

Licensed by USSR
MŪSŲ SKYRIAI

Atdara kasdien nuo 9-6;
Sekmadieniais nuo 9-4.

141 Second Avenue
NEW YORK CITY
Tel. GRamercy 5-7430

39 Raymond Plaza W.
NEWARK, N. J.
Tel. MARKet 2-2877

132 Franklin Ave.
HARTFORD, CONN.
Tel. CHapel 6-4724

900 Literary Road
CLEVELAND 13, OHIO
Tel. TOWER 1-1461

332 Fillmore Ave.
BUFFALO 6, N. Y.
Tel. MOhawk 2874

308 W. Fourth Street
BOSTON 27, MASS.
Tel. ANDrew 8-5040

11339 Jos. Campau
DETROIT 12, MICH.
Tel. TOWnsend 9-3960

632 W. Girard Ave.
PHILADELPHIA 23, PA.
Tel. WALnut 5-8878

Mūsų didžiulė firma turėdama tūkstančius patenkintų klientų 100% garantuoja pristatymą. Kiekvienas siuntinys išsiunčiamas laike 48 val. ir adresatą pasiekia per 6-7 savaites (oro paštu laike 7-12 dienų). Įstaigose yra pirmos rūšies pasirinkimas įvairių prekių. Reikalaukite mūsų nemokamų katalogų, kuriuose rasite informaciją apie naujas muitų normas ir patarnavimus.

Atsiminkite, kad mes esame specialistai visa kame, kas liečia siuntinių persiuntimą.

kreipiuosi į jus, — sako Igaunis, — padėkit siuntiniais, kiek galėdami, ypač reikalingos vilnonės medžiagos ir odos, — baigė jis.

Po to pasikalbėjimo dalyviai dar klausinėjo:

— Kaip su religija Sovietų Rusijoje?

— Yra muzulmonų mečetės ir cerkvės. Jų nedaug, bet visada pilnos žmonių poilsio dienomis. Katalikų Bažkirijoje negirdėjau nei vienos bažnyčios.

— Ar nepersekioja siuntinius gaunančių?

— Man siūstą maldaknygę iš siuntinio išėmė ir, aktą surašę, pranešė, bet nebaudė. Po tų visų kančių, kuo gi galėtų bebausti?

— Ar girdėjot apie Lietuvos jaunimo savanorišką, entuziastišką važiavimą į Kazachstaną ir kitur dirvonų plėsti, derlių nuimti?

Iš anksto numatyta, kiek ir kur turi siūsti. Vyksta nenoriai, bet drausmingai, be ginčų. Randa tuščius dirvonus, plikus laukus ir ten turi įsikurti.

Jis pažymėjo, kad per 19 metų iškentėtus vargus išpasakoti reiktų daug laiko.

Antanui Igauniui, šiuo metu apsigyvenusiam pas šeimą Waterbury, šį priėmimą suruošė Lietuvių Prekybos Rūmų organizacija, kurios pirmininku yra Juozas Ginkus, kuris ir pats po ligos kiek sustiprėjęs, kartu dalyvavo.

Gaila, kad visa tai buvo mažoj patalpoj, Baltų Laisvės namuose, New Yorke ir tik ribotas skaičius žmonių tegalėjo pasiklausyti.

Konsulas A. Simutis supažindino atsilankiusius su A. Igaunio tremties dalia jo asmeniu bei šeimos likimu iki šių dienų. O taip pat apibūdino Liet. Prekybos Rūmų organizacijos tikslus ir užsimojimus, pabrėždamas, kad artimiausioje ateityje numatoma ruošti paminėjimo pirmojo New Yorko mokytojo lietuvių Kuršiaus. Ta proga įstojo virš 20 naujų narių.

Šiam pagerbimui pirmininkavo dr. K. Valiūnas ir baigdamas organizacijos vardu įteikė Antanui Igauniui kuklią šimto dolerių dovaną gyvenimo pradžiai. Po to buvo vaišės. Kartu dalyvavo jo žmona, duklė Puodžiukaitienė ir sūnus.

DETROIT

SKAUTŲ STOVYKLA

Detroito Gabijos ir Baltijos tuntu dviejų savaitų vasaros stovykla prasidės birželio 21 d. "Holiday Harbour", prie Erie ežero, netoli Wheatley miestelio, Kanadoje.

Norinčios stovyklauti skautės registruojasi pas savo vienetų vadoves. Skautai registruojasi pas vienetų vadovus arba tiesiai pas tuntininką, tel. TA 6-7134.

V.

Dirvą pasiūlyk savo kaimynui susipažinti ir paragink užsiprenumeruoti

Jų nuotyčiai dar nesibaigė... 3

Degrelle pusnuogis pabėgo iš ligoninės

**Belgijos vyriausybės spaudžiamas, Franco nutarė Degrelle išduoti.
- Lavalio likimas nepadrąsino Degrelle grįžti į Belgiją...**

Leon Degrelle, buv. belgų reksistų vadas, savo pergyvenimus pasakojo prancūzų žurnalistui viename nedideliame Portugalijos pajūrio restorane. Prie gretimo stalo pietavo amerikiečių pora, kas davė progos Degrelliui paliesti amerikiečių politiką ir kai kurių vokiečių karininkų naivumą, galvojusių, kad amerikiečių kariuomenė atstums rusus atgal ligi Rusijos sienų.

— Tik pagalvokit. Prie Oderio gen. Steineris norėjo pastatyti iškabą: "Čia antibolševikinis frontas!"

Paskui Degrelle grįžo prie pasakojimo, kai 1945 m. gegužės 8 d. išskrido iš Norvegijos į Ispaniją.

Mes skridome virš Belgijos, ir aš ilgesingai žiūrėjau į tuos brangius kelius ir miškus, nežinodamas, kada vėl juos pamatysiu. Prieš mano akis, lyg ekrane, prabėgo visa mano jaunystė ir aš net girdėjau tėvus kalbant... Aš prispaudžiau kaktą prie šalto lango stiklo, sutelkdamas visas jėgas, kad nepravirkčiau. Mano tėvynė! Mano tėvynė! Bet ji jau liko užpakaly. Mes praskridome Lille, Paryžių. Kiekvienas laimėtas kilometrą man pridudavo naujų jėgų gyventi. Penktą valandą ryto pradėjo švisti ir apačioje sublizgėjo Gironde upė. O štai ir Atlantas.

— Trūksta benzino! — sušuko lakūnas.

Mes sulėtinome. Vienas iš lakūnų pagalbininkų išdalino gelbėjimosi juostas. Benzino rodyklė rodė O. Priešais jau matėme Pirenėjų kalnus. Bet lėktuvas jau nebeskrido. Jo apačia jau beveik siekė vandenį. Kokia tragedija. Žūti, kai lieka tik 20 km. iki Iberijos pusiasalio, kada jau matome Ispanijos švyturius...

Degrelle sušuko lakūnui:

— Artėkite prie kranto. Bandykite nusileisti Prancūzijoje. Pavogsime automobilį. Esame ginkluoti ir jėga prasiveršime per sieną". Bet lakūnas parodė bejėgiškumo ženklą.

Jo pagalbininkas iš makštų išsitraukė didelį bronzinį pistoletą ir iššovė dvi raudonas raketas, reiškančias pagalbos šauksmą. Krantas artėjo. Du kariški motorlaiviai taip pat. Buvo keistas jausmas po savimi matyti bangų skiauteres. Dar truputį. Staiga lėktuvas krito, ir motorai sustaugė. Atrodė, lyg mes būtume atsimušę į uolą, o paskui į stogą. Viskas pradėjo siūbuoti, ir aš pamačiau ilgą paplūdimį. Heinckel smogė į vandenį 250 km. greičiu. Dešinysis jo motoras, kaip liepsnos kamuolys, pradėjo šokinėti vandeny. Į lėktuvą pradėjo veržtis vanduo, ir mes vienas po kito išlindome.

Kai paplūdimy iš tolo pamačiau juodą kamuotą žandaro skrybėlę, supratau, kad esame Ispanijoje ir išgelbėti.

Lėktuvas sudužo prie San Sebastiano. Išgirdę sprogimą, į paplūdimį subėgo beveik visi miesto gyventojai. Degrelle buvo nugabentas į General Mola ligoninę, nes penkiose vietose jam buvo sulaužyti kaulai, ir buvo įdėtas į gipsą. Pagaliau dar ir senoji žaizda, gauta Kaukaze, atsivėrė.

— Aš buvau nepervežamas, ir tai mane išgelbėjo, nes gen. Franco, spaudžiamas iš visų pusių, nebūtų

galėjęs manęs išlaikyti. Man siūlė bėgti į Airiją, kaip ir Lavalui, bet šis norėjo vėčiau grįžti į Prancūziją. Jis tikėjosi teisme įrodyti savo nekaltumą. Aš mėgau Lavalį. Aišku daug dalykų mudu skyrė, bet tas man nekludė jį mėgti. Aš jums pasakysiu vieną paslaptį, kuri jus gal nustebins, — tęsė Degrelle.

1940 m. Lavalis buvo vienintelis prancūzas politikas, kuris man kalbėjo apie Prancūzijos revanšą. Atsimenu, Lavalis atėjo pas mane į viešbutį ir, atsirėmęs į langą, rūkė cigaretę. Aikštėje po du vaikščiojo vokiečių kareiviai, žvalgydamiesi į merginas, stoviniuodami prie kavinių, kaip tai daro visų kraštų kareiviai. Staiga, suraukdamas savo mongoliškas akis, Lavalis pro dantis pasakė: "Paryžius laimės. Nepraeis 30 metų, kai mes gausime revanšą..." Ir šita žmogų atgaivino tam, kad galėtų sušaudyti pasodintą kėdėje! (Lavalis nuteistas mirti bandė nusinuodyti. Prancūzai atgaivino ir be sąmonės, negalintį stovėti, sušaudė. Red.)

Vargšas Lavalis, sako Degrelle. Jis, kuris buvo laikomas germanofiliškiausiu prancūzu, nemokėjo net vokiškai!

Jo negarbingas sušaudymas nepadrąsino grįžti į Belgiją ir Degrelle, kuris statė sąlygą, kad teismas būtų viešas ir transliuojamas per radiją, nes jis turėjo dokumentų, kuriuos norėjo viešai paskelbti. Bet Belgijos vyriausybė nenorėjo viešo teismo.

1946 m. pavasarį iš vieno draugo Madride, Degrelle gavo įspėjimą: "Jūsų dienos čia suskaitytos. Mes negalėsime ilgiau jūsų globoti!"

Belgų vyriausybė kas savaitę atnaujinavo reikalavimus išduoti Degrelle, ir ispanų vyriausybė pradėjo nusileidinėti. Franco negalėjo dėl kažkio politinio pabėgėlio izoliuoti visos Ispanijos.

Degrelle tame pačiame San Sebastiane buvo izoliuotas trečiame aukšte. Jį dieną ir naktį saugojo 40 ginkluotų kareivių. Vieną dieną gailėtingoji sesuo Isabelle tarp vaistų jam perdavė įspėjimą nuo grafienės Valence, kuri juo rūpinosi, kad būtų pasirušęs, nes bus ištremtas iš Ispanijos.

Bet ką gi Degrelle galėjo daryti? Kai tik iškišdavo galvą pro langą, sargybinis tuoj atstatydavo šautuvą.

Vieną 1946 m. vasaros dieną ligoninėje įvyko didelis sujudimas. Prie ligoninės durų sustojo aukšto pareigūno automobilis ir trimitininkas pradėjo trimtuoti. Degrelle girdėjo, kaip koridoriuje sargybiniai gerbė ginklu, ir štai kambario duryse pasirodė uniformuotas žmogus.

— Išakymu tokio ir tokio... šiandien, 1946 m. rugpiučio 21 d., senor Leon Degrelle bus palydėtas iki sienos".

— Gerai, duokit man dvi valandas, kad galėčiau surinkti daiktus.

Užpakaly gubernatoriaus gailėtingoji sesuo Maricha de Aguirre šypsojosi. Ji padavė vaistų dėžutę, kuriame buvo trumpas grafienės pranešimas: "Tuoj pat nusileiskite. Jūsų laukia taksis!"

Kai sargybiniai susirinko apačioj išlydėti gubernatoriaus, Degrelle pusnuogis nusekė gailėtingąją seserį Marichą atsarginiais laiptais. Apačioj tikrai laukė jo taksis, ir 3 val. Jaimingai pervežė Portugalijos sieną, o 3 val. 10 min. Leon Degrelle nustojo egzistavęs ir jo vietoj atsirado Enrico Duran Poloco.

Degrelle buvo kaltinamas likvidavęs Briuselio mērą ir Ardenus nužudęs 28 belgų patriotus. Tad jo visur ieškojo kaip karo nusikaltėlio, ir tuo metu, kai jis slapstėsi Portugalijoje pas grafus P., laikraščiai rašė, kad jį matė Pietų Amerikoje ir Airijoje.

Besislapstydamas jis sužinojo, kad jo tėvai mirė kalėjime, kad jo žmona tebekalinama, kad vaikai dingę. Kai pagaliau sužinojo, kad teismas mēro nužudymą priskyrė flamandų separatistų darbui ir buvo surastas anų 28 belgų žudikas alzasietis, Degrelliui jau buvo niekas nebesvarbu. Jis liesėjo ir jautė, kad mirs. Vieną dieną išėjo iš slėptuvės ir pradėjo žingsniuoti į jūrą. Būdamas kilęs iš kaimiečių, jis, prieš mirdamas, norėjo pamatyti jūrą.

Iki 1953 m. niekas nebegirdėjo kalbant apie Degrelle. Jį išgelbėjo radę prie jūros be sąmonės portugalai žvejai, kurie nuvežė į ligoninę. Jam buvo padaryta nauja operacija. Palengva jis pradėjo sveikti. Daug dirbo ir, įvairiais slapyvardžiais prisidengęs parašė keliolika knygų. Jo knyga "Degančios sielos" Ispanijoje sulaukė net 55 laidų. Prancūzijoje turėjo didelį pasisekimą jo romanas Jean Dautreligne slapyvardžiu

"Didžiosios kautynės". Pagaliau jis parašė seriją knygų: "Aš pažinojau Mussolini", "Aš pažinojau Franco" ir kt.

Iš gauto už knygą honoraro jis pradėjo verstis statyba. Šiandien Degrelle apie savo villą turi pasistatęs išsistą kurortinį miestelį. Jis nepraranda vilties.

Nusivilti, tai reiškia mirti, — sako Degrelle. — Gi mirti morališkai yra pati baisiausia mirtis, nes žinai, kad esi miręs.

Paklaustas, ar ketina grįžti į Belgiją, atsakė:

— Esu pasiruošęs grįžti, jei teismas būtų viešas.

— Ar jūs grįžtumėte į politinę veiklą?

— Kai skenduolį atgaivina, ar kas jo klausia: "Ar tu dar kvėpuosi?", — atsakė Degrelle.

Reportažo "Jų nuotyčiai nesibaigė" tęsinyje bus pasakojama apie paskutinįjį korsarą prinčą Borghese ir jo "varliažmogius", kurie karo metu ruošėsi New York'e susprogdinti Empire State pastatą.

on AUTO INSURANCE

Telefono pašauki m a s Jums gali sutaupyti daug dolerių apsidraudžiant Amerikos vienoj didelėj draudimo įstagoj. Pašaukus jokio įsipareigojimo.

PAULINA MOZURAITIS-BENNET
Insurance Agent
13706 Benwood Ave.
Cleveland 5, Ohio

SK 1-2183

J. CIJUNSKAS
LAIKRODININKAS

Taiso ir parduoda laikrodžius, apyrankes ir kitas brangenybes. Sąžiningas ir garantuotas darbas prieinamomis kainomis.

753 E. 118 St.
Cleveland 8, Ohio
Telef.: LI 1-5466

Aplankyk Savo Bažnyčią Memorial Dienoje

LENIHAN AND GORTON INSURANCE

FRANK B. KIRCHNER

2001 Union Commerce Bldg. TO 1-9989

Aplankyk Savo Bažnyčią Memorial Dienoj

NEO MOLD COMPANY INDUSTRIAL SAND BLASTERS

2183 EAST 18th STREET CH 1-2225

Aplankyk Savo Bažnyčią Memorial Dienoj

MAC EWANS SERVICE STATION

WHERE YOU GET THE FINEST SERVICE

7410 SUPERIOR Ave EN 1-9801

APLANKYK SAVO BAŽNYČIĄ
MEMORIAL DIENOJ

THE HUMPHREY CO

EUCLID BEACH PARK

Aplankyk Savo Bažnyčią Memorial Dienoj

CLEVELAND AMBULANCE SERVICE, INC.

Remember the Maroon and Cream Colored
Cars with the Men in White

Called and Recommended by Cleveland's
Leading Physicians and Surgeons

ENdicott 1-0770

APLANKYK SAVO BAŽNYČIĄ
MEMORIAL DIENOJ

CRANE COMPANY

PLUMBING SUPPLIES

6215 Carnegie Avenue

UT 1-2400

**Pranešame mūsų klientų dėmesiui, kad
nuo šios dienos už patarnavimą persiuntimui
siuntinių į SSSR ir jos dalis už vieno siuntinio
persiuntimą imama nuo 5 iki 10 dolerių.**

GENERAL PARCEL & TRAVEL CO., Inc.

135 West 14th Street, New York 11, N. Y.
Tel. CHelsea 3-2583

Aplankyk Savo Bažnyčią Memorial Dienoj

UNITED PROVISION

CLEVELAND and COLUMBUS, OHIO

APLANKYK SAVO BAŽNYČIĄ
MEMORIAL DIENOJ

GEORGE V. WOODLING

Aplankyk Savo Bažnyčią Memorial Dienoje

THE EXCELSIOR VARNISH WORKS INCORPORATED

1228 WEST 74th STREET AT 1-8600

APLANKYK SAVO BAŽNYČIĄ
MEMORIAL DIENOJE

CONCRETE PIPE CO., OF OHIO

OLD MILES ROAD
MO 3-8733

Aplankyk Savo Bažnyčią Memorial Dienoj

OHIO IRON WORKS INDUSTRIAL STEEL FABRICATORS

879 ADDISON RD. EX 1-7625

Aplankyk Savo Bažnyčią Memorial Dienoj

JOHN LARSEN REALTY REALTORS

4169 Pearl Road SH 1-3448

Aplankyk Savo Bažnyčią Memorial Dienoj

JACK KLUM REALTY CO.

259 East 156 Street IV 1-2901

APLANKYK SAVO BAŽNYČIĄ
MEMORIAL DIENOJE

AMALGAMATED ASS'N. OF ST. & E. RY.

Harry Lang — Secretary
740 SUPERIOR AVENUE, W.

Vienos šeimos istorija...

Atkelta iš 3 psl.

šeimai. Nuo Gaidelionio laikų, Jadvygos Tūbelienės teigimu, jų namuose įsiviešpatavo lietuvių kalba. Merkelio Tumo-Vaižganto monografijoje, minint Tumo kunigavimo laikus Mintaujoje ir lietuvius, dalyvavusius lietuviškoje veikloje, minima ir Chodakauskų šeima. Antanas Chodakauskas mokėjo kalbėti lietuviškai. Jis buvo Nemunėlio-Radviliškio ūkininkų ratelio pirmininku.

A t lietuviškosios bajoriškos šeimos, kaip inteligentiškos šeimos, yra davusios žymaus įnašą į lietuvių tautos spartesnę atbudimą ir prisidėjusios prie Lietuvos nepriklausomybės iškovojo.

Jadvyga Chodakauskaitė, baigusi Petrapilyje aukštąją mokyklą, įsijungė į politinę veiklą greta kitų aktyviųjų lietuvių, kovojančių dėl Lietuvos nepriklausomybės.

Sofija ir Jadvyga Chodakauskaitės iškėlė už žymių lietuvių, pirmoji už A. Smetonos, antroji už J. Tūbelio, kurie suvaidino žymų vaidmenį lietuvių tautos istorijoje.

Romanas Chodakauskas, baigęs Kazanės universitete teisės mokslus, apsigyveno Kaune ir pradėjo praktikuoti pas advokatą Stašinskį. I pas. karo metu buvo mobilizuotas į rusų kariuomenę, paimtas į karo mokyklą. Ją baigęs karininko laipsniu, buvo išsiųstas į frontą. Grįžęs Lietuvon, savanoriu įsijungė į besikuriančią kariuomenę. Buvo lietuvių kariuomenės lauko teismo prokuroras. Pasibaigus Nepriklausomybės kovoms, Kaune vertėsi advokato praktika. Mirė prieš II pasaulinį karą.

Tadas Chodakauskas mirė Vilniuje š. m. balandžio 22 d. Jis buvo gimęs 1889 m. gegužės 17 d. Augusto Gavenonių dvare. Mokėsi Petrapilyje, privačioje gimnazijoje; baigęs 6 klases, iš jos išstojo. I pasaulinio karo metu buvo mobilizuotas į rusų kariuomenę ir paimtas į karo mokyklą. Ją baigęs karininko laipsniu buvo pasiųstas į frontą. Kilus Rusijos revoliucijai, grįžęs Lietuvon, įsijungė savanoriu į besikuriančią Lietuvos kariuomenę. Dalyvavo nepriklausomybės kovose. Pasizymėjo jose, apdovanotas Vyčio Kryžiumi. Buvo Panevėžio komendantu ir labai pasitarnavo kovose su lenkais prie Širvintų ir Giedraičių. Apie tai paminėta K. Žuko knygoje "Žvilgsnis į praeitį" pusl. 323-325. Tado Chodakausko nuopelnas, kad jis suvedė į sąlytį su kariuomenės štabu Kaune lenkų atkirstą nuo 7 pulko batalijoną, vadovaujamą kpt. Balno. Kapt. Balnas, gavęs Krašto Apsaugos ministerio K. Žuko nurodymus, tamsią lietingą rudens naktį žygiavo nurodyta kryptimi ir netikėtai užklupo lenkų kariuomenės štabą su pačiu želigovski. Štabui ir želigovskiui pasisekė pabėgti, perbrendant upę, bet šis smūgis sukėlė lenkų kariuomenėje paniką. Ji pradėjo trauktis ir mūsų kovos ties Giedraičiais ir Širvintais kapt. Balno ir jo batalijono sumanumu ir ištvėrme buvo laimėtos. Tadas Chodakauskas išėjo iš kariuomenės 1924 m. atsargos majoro laipsniu.

Vėliau jis buvo išrinktas Panevėžio miesto burmistras, šiose pareigose jis išbuvo iki pirmosios bolševikinės okupacijos, po kiekvienos kadencijos Panevėžio miesto tarybos naujai perrenkamas. Būdamas miesto burmistru, Tadas Chodakauskas parodė puikius administracinius suge-

bėjimus, tvarkant Panevėžio miesto reikalus. Taip apie jį atsiliepią inž. Gargasas, buvęs Panevėžio miesto inžinierius ir dirbęs kartu su burmistru Chodakausku po 1930 metų, dabar gyvenęs Clevelande.

II pasaul. karo metu Rytprūsioose, rusų kariuomenei bežygiuojant pirmyn, Tadas Chodakauskas liko atkirstas nuo savo žmonos ir sūnaus, pakliuvo rusų nelaisvėn, o žmonai su sūnumi pasisekė pasiekti Vakarų Vokietiją. Dabar jie yra JAV, sūnus inž. Stasys Chodakauskas su šeima Clevelande, o žmona Jadvyga Los Angeles, Calif.

Kai buvo leista Lietuvoje likusiems lietuviams susirašinėti su JAV, velionis artimųjų giminių buvo surastas labai vargingai begyvenąs Vilniuje. Visą laiką giminių, esančių JAV, velionis buvo remiamas siuntiniais. Jo materialinė būklė kiek pagerėjo. Tačiau giminėms taip ir neteko sužinoti, kas per tuos 10-12 metų buvo su juo atsitikę. Jis tik lakoniškai kartą parašęs: "Perėjau skastyklą ir pragarą!"

Patirtų vargų ir kančių pasėkoje, jo buvusi stipri fizinė sveikata palūžo. Nekarta jis buvo guldomas ligoninėn. Paskutinį kartą iš jos išėjęs, neilgtruks Tadas Chodakauskas staiga mirė, sukniubęs gatvėje.

Velionis, kiek sugebėjo, tarnavo Lietuvai. Tebūnie jam lengva Lietuvos sostinės žemė.

Vokietija...

Atkelta iš 3 psl.

Mus, svetimšalius, tremtis nubloškė į visai svetimą kraštą, kurio kalbos, įstatymų, santvarkos, visuomeninio gyvenimo papročiai mes anksčiau nepažinojome. Mums buvo suteiktos emigracijos galimybės, bet ir vokiečiai jomis plačiai pasinaudojo. Paskiausiomis žiniomis 1946-1957 m. laikotarpyje iš Vak. Vokietijos emigravo 1,3 milijonų žmonių: 700,000 svetimšalių ir 600,000 vokiečių. 1958 m. užjūrin išvyko dar 68,000 vokiečių.

Iš pirmo žvilgsnio gali atrodyti, kad turto esame nustoję lygiai, tačiau klaidinga būtų taip manyti. Kai mus, svetimšalius, po 1951 m. pasibaigusios emigracijos ir IRO organizacijos likvidavimo, veik visą pasaulį (išskyrus savųjų tautiečių) nurašė į nuostolius ir baigia pamiršti, vokiečiai pabėgėliais rūpinasi sava 52,5 milijonų tauta ir nepriklausoma Federalinė V. Vokietijos Respublika.

Vokiečiai pabėgėliai turi savo atstovus parlamente, jiems įkurta atskira federalinė ir pavienių kraštų pabėgėlių ministerija. Jų naudai bei jų interesams apginti leidžiami specialūs įstatymai, kurių lengvatos svetimšaliams netaikomos. Jų įkurdinimui išleidžiami milijardai. Dar 1953 m. pabaigoje Bona skelbė, kad savųjų pabėgėlių įkurdinimui išleidusi 28 milijardus markių ir šaukėsi pasaulio paramos. Nuo 1953 m. iki

šiول išleista dar dvigubai tiek.

Skirtumas tarp vokiečių aborigeno ir vokiečių pabėgėlio yra seniai išnykęs. Priešingai, visa eilė lengvatų: įsikūrimo kreditai, aprūpinimas butais, privilegijos socialinio draudimo srity, prievolių išlyginimo įstatymai ir t.t. pabėgėliams teikia daugiau teisių, negu kad vietos gyventojai vokiečiai jų turi.

Vokiečių pabėgėlių socialinio gėrbūvio klausimas yra įgavęs net politinį — propagandinį atspalvį bei reikšmę, kaip demokratinės valdymo sistemos pranašumo įrodymas ir kovos įrankis prieš Rytų zonos sovietizaciją.

Praraja tarp pabėgėlio vokiečio ir svetimšalio kas kart eina didyn ir susidaro tikrai savotiška padėtis, lyg dabartinė V. Vokietija būtų seno kolonijinio stiliaus imperialistinė valstybė, o pabėgėliai svetimšaliai, jos globojami Kamerūno negrai... (jb)

Indianoje vieno miestelio tarybos narys pareiškė, jog jis atsisakys toliau kovoti dėl pašalinimo nepadorios spaudos. Kaip priežastį nurodo, jog jam vienoje smulkmenų krautuvėje bejaukiai neįmanoma pardavėją, kad šis privalas pašalinti nuogų moterų paveikslais papuoštus žurnalus, į krautuvę įėjo senesnio amžiaus moterys ir paprašė paveikslų vyrų, su dideliais raumenimis.

Seattle mieste vienas advokatas laikė savo galvą tarp durų, kai autobuso vairuotojas tris kartus duris uždarė ir atidarė. Advokatas norėjo įrodyti prisiėkusiems teisėjams, jog durys negali sužeisti. Tačiau teisėjai liko neįtikinti ir paskyrė \$9,500 dol. iėskinį.

SIUNČIANTIEMS
DOVANŲ SIUNTINIUS
į Lietuvą ir visus Rusijos kraštus.

GLOBE PARCEL
SERVICE INC.

Skelbia prekių išpardavimą. Vilnonės medž. paltams nupigintos 25%, kostiumams medž. 20%, suknu-tėm medž. 15%. Stiklui deimanto reztukai, plaukam mašinėlės, skustuvai, skaros, skarelės, lovom užtiesalai, tapestry 10%, odos urmo kaina. Daugelis šių prekių žemiau urmo kainos. Tik gegužės mėnesyje.

Kuriems šios prekės reikalingos prie siunčiamos siuntinio, pirmiausia užėikit ir patikrinkit kainas pas

Globe Parcel Service Inc.
1313 Addison Rd.
Cleveland 3, Ohio

J. S. AUTO SERVICE

Sav. J. Švarcas
Cleveland

1254 Addison Road
Tel. HE 1-6352

Atidara nuo ryto
8 iki 7 v. v.

AUTOMAŠINŲ TAISYMAS

Mašinų viršaus taisymas ir dažymas: motorų, stabdžių patikrinimas ir taisymas, greičio dėžės ir kt. mašinų dalių idėjimas.

Parduodami amžini akumuliatoriai.

24 hours towing.
Dienos tel.: HE 1-6352.
Nakties tel.: LI 1-4611.

Mes kepame visokius pyragus, lietuvišką duoną, tortus ir kitus skanumynus. Prašant išvežiojame į namus.

ST. CLAIR BAKERY

Sav. O'Bell-Obelenis

6212 Superior Avenue Tel. EN 1-6525

Antroji mūsų krautuvė yra

1404 E. 66 Street Tel. EN 1-4551

Čia Jūs gausite įvairiausią vyną, alų ir geriausių mėsos produktus.

Kreipkitės į mus ir būsit patenkinti.

**Vienas šūviu -
du zuikiai!**

TIKRAI turėsite dvigubą naudą, pasiūsdami artimiesiems siuntinius per TAZAB, Lietuvių Skyrių, 1, Ladbroke Gardens, London W. 11, nes, pirmiausiai, nė kiek nekaštus brangiau, o antra, per mus siūsdami paremsite lietuvių moksleiviją, kadangi tik šis skyrius nuo kiekvieno per jį užsakyto siuntinio, nepaisant jo vertės, nė kur jis būtų siunčiamas, moka pastovią auką Vasario 16 Gimnazijai.

VISIEMS, kurie mums parašys, tuoj pat pasiūsiame iliustruotus katalogus, iš kurių įsitikinsite, kad ir kainos neaukštesnės, o prekių kokybė ypatingai geros rūšies. Pageidaujantiems pasiūsiame didelį kiekį medžiagų pavyzdžių ir kitų prekių nuotraukas pasirinkimui.

KAI siuntinių reikalais esate susirūpinę, pirmoje eilėje parašykite šiuo adresu: TAZAB, Lithuanian Depart., 1, Ladbroke Gardens, London W. 11, England.

Lietuvių Bendruomenės antroji apylinkė paskirstė savo išteklis geriams tikslams ir gegužės 30 d. šaukia metinį susirinkimą

Lietuvių Bendruomenės Clevelando antrosios apylinkės valdyba, kurią sudaro pirm. P. Mikšys, vicepirm. kun. dr. K. Širvaitis, sekr. M. Valienė, išd. J. Sadauskas ir narys O. Mikelionienė, padarius metinę apyskaitą, rado, kad pajamų gauta iš solidarumo mokesčių, aukų ir parengimų 1803,95 dol.

Šias pajamas valdyba nutarė paskirstyti: Naujosios lietuvių parapijos statomos mokyklos fondui 1233 dol. Ši lietuvių bendr. apylinkė buvo pasižadėjusi šiam fondui sukelti 1000 dol., bet, baigus vajų, buvo rasta daugiau, ši suma susidaro tik iš aukų, skirtų šiam fondui, ir iš naujų metų sutikimo parengimo, o spaudoje buvo skelbta, kad to parengimo visas pelnas bus skiriamas statomos mokyklos fondui.

Šv. Kazimiero lituanistinė mokykla 100 dol., Vasario 16 ir Saleziečių gimnazijoms po 25 dol., Lituanus ir Liet. Bendr. seimui po 20 dol., Vysk. Valančiaus ir Sv. Kazimiero lituanistinių mokyklų mokinių konkurso premijoms 15 dol., Dirvai, Draugui, Eglutei, Liet. Bendruomenės Biuleteniui, Maiorono paminklui, LRKF Jau-nimo stovyklai ir skautų Pilėnų turtui po 10 dol., Čiurlio ansamblio namams, Lietuvių radijo valandėlei ir Liet. laisvės kovų muziejui po 5 dol. JAV Lietuvių Bendruomenės centro valdybai 174.25 dol. Ir šios apylinkės išde palikta 101.40 dol.

Apylinkė buvo įsteigta tik praėjus metų gegužės 4 d. Valdyba pradėjo darbą, neturėdama išde nė cento. Naujų narių verbavimas buvo vienas iš sunkesnių valdybai darbų, nes šios apylinkės lietuviai gyvena gana toli vien nuo kito. Pagal valdybos sekretorės M. Valienės ypatingai gražiai sutvarkytą kartoteką, šiai apylinkėi priklauso 258 nariai. Solidarumo mokesčių už 1958 metus yra sumokėję 224 nariai, o 34 nariai jau buvo sumokėję pirmai apylinkėi, dar prieš šios apylinkės įsteigimą.

Valdyba nuoširdžiai dėkoja už talkininkavimą kultūros sekcijai — S. Kudokienei, R. Brazaitienei, B. Juodėnienei, E. Nainienei, R. Ramanauskienei, St. Stasienei, V. Jurgeliui ir seniūnams V. Valiui, H. Stasui ir J. Žukui.

Valdyba šaukia metinį narių susirinkimą gegužės 31 d., 11:30 val. Naujosios parapijos salėje. Dienotvarkė: valdybos ir revizijos komisijos pranešimai, apyskaitos tvirtinimas, naujos valdybos ir revizijos komisijos rinkimai, pasiūlymai ir pageidavimai naujai valdybai ir revizijos komisijai. Rinkiminių komisijų išrinkimo susirinkimas. Sutikimą kandidatuoti į valdybą ir revizijos komisiją prašom pranešti valdybai. Keletas tokių sutikimų jau yra gauta. Nedelsiant laukiama daugiau. Valdyba pareiškė, kad nė vienas iš jų nekan-didatuos.

Valdyba maloniai prašo visus lietuvius susirinkime dalyvauti.

Clevelando Lietuvių Moterų Ratelis jau veikia 35 metai. Gegužės 17 d. p. Vilčinskų namuose įvyko Ratelio narių susirinkimas. Narės susirinkimus lanko stropiai.

Ratelio narė p. Kancienė, neseniai lankėsi Detroite ir ten paslydusi nusilaužė abi

kojas. Dabar jau sveiksta. Ratelio nariai p. Lutkai, praleidę žiemą Floridoje, grįžo atgal į Clevelandą.

Vladas Bacevičius su-negalavęs gegužės 13 d. bu-vo nugabentas į Euclid-Glenville ligoninę. Po savai-tės grįžo ir sveiksta namie.

Ramovėnų ruošiamą gegužinę

LVS Ramovės Clevelando skyrius birželio 7 d. p. Niaurų sodyboje ruošią ge-gužinę.

Maloniai kviečiame skait-lingai dalyvauti. Važiukite iš miesto tvankaus oro ir dulkių, nors keletai valandų. Ten rasite gryną orą, miš-ką, pievas.

Atsigaivinimui turėsime gaivinančių gėrimėlių, o pa-sistiprinimui skanių užkan-dėlių.

Gera proga laimėti meti-nę Kario žurnalo prenume-ratą (8 laimėjimai).

Vaikams sportinis žaidi-mas. Laimėjusiems bus duo-damos dovanėlės.

Gera muzika ir šokiai er-dvioje salėje (miške).

Šiais metais gegužinės vieta žymiai pagerinta ir praplatinta. Automobiliams vieta taip pat pagerinta ir praplesta.

Visus kviečiame į vasaros miško gamtą. Važiuoti į W. 42 kelią iki Brunswick, Ohio ir čia sukti dešinėn į 303 kelią ir važiuoti iki rodyk-lės su užrašu Ramovė. Iš čia iki gegužinės vietos, kur plėvėsuos mūsų trispalvė. Pradžią 12 val.

Skyriaus Valdyba

Išnuomojamas butas

Addison Rd., netoli St. Clair Ave. 5 k. ir vonia. Su bal-dais. Šaukti: IV 1-6072 ar-ba WH 3-3139.

Vienos šeimos namas,

7½ k., pagrindinai moder-nizuotas. Naujas pečius, va-rio vamzdžiai, nauja vonia ir virtuvė. Į šiaurę nuo St. Clair ir E. 120 St. Šaukti po 5 val. vakaro: MU 1-5626. (41)

ISNUOMOJAMAS

5 kambarių butas. Kreiptis į savininką, 7605 Superior Ave. Tel. WH 2-7405. Šaukti vakarais po 7 v. v. (41)

PARDUODAMAS

4 butų namas. Kreiptis į sa-vininką, 7605 Superior Ave. Tel. WH 2-7405. Šaukti va-karais po 7 v. v. (41)

GERI NAMAI

1) Savininkui išsikeliant, parduodamas patogus ir pi-gus 1 šeimos — 7 kambarių namas, su dideliu garažu ir gerame sklype E. 118 St., netoli St. Clair.

Prašo \$11,100.00.
2) Jūsų patarnavimui tu-rime didelį pasirinkimą vie-nos, dviejų, trijų ir keturių šeimų namų.

Vaitiekus Morkūnas,
Hribar Realty atstovas
Telef. Res. — MU 1-2762
(5-9 p. p.)
Office — GL 1-9545
(visą dieną) (41)

PARENGIMŲ kalendorius

Birželio 7 d. LVS "Ra-movė" — "Karys" žurnalui paremti, gegužinė (Niaurų sodyboje).

Rugsėjo 12 d. Spaudos balius, rengiamas Dirvos, prie staliukų didžiojo Slo-venian Auditorium salėje.

Rugsėjo 19 d. D. L. K. Bi-rutės Karių šeimų Moterų D-ja ruošia 8 d. rugsėjo mi-nėjimą-vakara.

I. J. SAMAS JEWELER

Sveicariški ir geriausi Amerikos laikrodžiai
Laikrodžių taisymas. Brangenybės. Įvairus dovanų pasirinkimas.

7007 Superior Ave. Greta Ezella Theatre
Telef.: EX 1-3969. Bute: WA 1-2354

LIETUVIŲ KLUBAS

6835 SUPERIOR AVE.

EX 1-1143

Lietuvių Klubo Direkcija visus lietuvius ir jų draugus kviečia nepamiršti 1959 m. lietuvių klubo.

Praleiskite laisvalaikį su savais savoose namuose. Klub-bas turi įvedęs garsiakalbius. Sėdėdami bet kurioje vietoje, galite klausyti muzikos, lietuvių radijo valandėlių. Visą laiką veikia televizijos aparatas. Penktadieniais veikia lie-tuviškų valgių virtuvė.

Atsilankę neapsiriksime, visi patogumai Jums.

JAKUBS & SON

FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo.

6621 Edna Avenue
EN 1-1763

936 East 185 St.
KE 1-7770

EAST CLEVELAND-EUCLID & SUPERIOR AVE.

SAVINGS
EARN

OPEN EVERY SATURDAY
UNTIL NOON

3½%

SUPERIOR
SAVINGS

ACCOUNTS
INSURED TO
\$10,000

HOME AND
REMODELING LOANS

CORNER 68TH-SUPERIOR AVENUE

Mes kviečiame visus lietuvius aplankyti
ir išbandyti puikų itališką maistą

Ferrara's

5750 MAYFIELD RD. HI 2-3700

MAYFIED HEIGHTS, Ohio

Importuotas itališkas ir vietinis maistas

• WORLD FAMOUS CHEESES

• FANCY GROCERIES

• HOT PIZZA

• ITALIAN BREAD FRESH DAILY

• ITALIAN COOKIES

Watch Bread Made in Our Glass-Front Bakery

POBŪVIŲ PRIĖMIMAS MŪSŲ SPECIALYBĖ

CANNOLI on FRI., SAT. & SUN.

APLANKYK SAVO BAŽNYČIĄ
MEMORIAL DIENOJ

FROM A FRIEND

Aplankyk Savo Bažnyčią Memorial Dienoj

IDEAL BUILDERS SUPPLY
AND FUEL COMPANY

4720 BROOKPARK

SH 1-1600

Aplankyk Savo Bažnyčią Memorial Dienoj

JUDGE JOHN J. MAHON
COMMON PLEAS COURT

Aplankyk Savo Bažnyčią Memorial Dienoj

HILDEBRANDT PROVISION CO.

3619 WALTON

ME 1-3700

Aplankyk Savo Bažnyčią Memorial Dienoj

JORDAN CAMERA &
SUPPLY STORE

3802 WEST 25th STREET

SH 1-5511

Aplankyk Savo Bažnyčią Memorial Dienoj

CHIN'S RED DRAGON
RESTAURANT

SERVING THE FINEST CHINESE
AND AMERICAN FOOD

3048 ST. CLAIR AVE.

PR 1-0190

Aplankyk Savo Bažnyčią Memorial Dienoj

HILLCREST MEMORIAL
PARK CEMETERY ASSOCIATION

Aurora & Richmond Roads Phone BE 2-0035

Aplankyk Savo Bažnyčią Memorial Dienoj

JOHN L. MIHELICH
Attorney

And Member of Civil Service Commission
MA 1-2013

Aplankyk Savo Bažnyčią Memorial Dienoj

J. & E. FABRICATING CO.
CUSTOM BUILT FORMICA SINK TOPS
and BAR TOPS

1970 East 84th St.

SW 1-2711

DIRVA

THE FIELD

Kas ir kur?

• Tautinės Sąjungos pirminkas E. Bartkus buvo nuvykęs į St. Louis, Mo. ir ten įsteigė naują Sąjungos skyrių. Tikimasi, kad prieš dešimtmečio seimą Tautinės Sąjungos skyrius bus įsteigtas dar vienoje vietoje, bet apie tai kitą kartą.

• Vilniaus Krašto Lietuvių Sąjungos suvažiavimas įvyksta Detroite, gegužės 30-31 dienomis. Kiek patiriami iš Kanados krašto valdybos nuotaių, ji deda pastangas sutaisyti išsiskyrusius mūsų veiksmus. Reikia manyti, kad tos nuotaiškos atspindės ir jų suvažiavime.

• Senovės Lietuvių Pinigai — tokia knyga, paruošta Jono Kario (408 Park Ave., Bridgeport 4, Conn.) jau atiduota spausdinti. Ji knygų rinkoje pasirodys šį rudenį. Knyga gausiai iliustruota ir, be abejo, bus įdomi.

Simas Velbassis, baletų mokytojas, kurio studijos mokiniai gražiai pasirodė Chicagoje, gegužės 24 d. su ruošime pasirodyme.

• Rašytoja Petrė Orintaitė, ilgesnį laiką gyvenusi Chicagoje, išsikelia į Los Angeles, Cal.

• "Chicago Sunday Tribune" gegužės 17 d. įsidėjo specialaus korespondento pranešimą iš Ženevos apie atvykusius egzilių vyriausybės atstovus priminti ten posėdžiaujantiems užs. reik. ministeriams, kad šie neužmirštų 100 milijonų europiečių už geležinės uždangos. Buvusių nepriklausomų valstybių, tebepripažintam Vakaruose, atstovai įteikė JAV valst. sekr. Herterui memorandumą primenantį, jog "Rytų Europos tautos vis dar negali pačios spręsti savo likimo".

Memorandumo iniciatoriai buvo: Stasys Lozoraitis, Lietuvos diplomatinės tarnybos šefas, Edward Raczynski, iš lenkų egzilių vyriausybės Londone, Paul de Auer, Paryžiaus vengrų atstovas ir Arnol Shrebors, latvių atstovas. "Tik šios keturios vyriausybės tebeišlaiko pripažintą egzilių administraciją", sakoma pranešime.

200,000 iš 3 milijonų lietuvių buvo deportuoti tarp 1940 ir 1949 m. — toliau straipsnyje cituojamas St. Lozoraitis pareiškimas. Tarp deportuotųjų buvo mažiausiai 12 Lozoraitis šeimos narių, apie kuriuos ligšiol nėra jokių žinių. Karui pasibaigus, Pabaltijje buvo aktyvi rezistentinė veikla, bet laikas ir antroji deportacijų banga ją nuslopino. Lietuvoje partizaninė veik-

APIE TAUTINĖS SĄJUNGOS DEŠIMTMEČIO SEIMĄ

Bus pamaldos

Dešimtmečio Seimo dalyviams pamaldos bus antrą seimo dieną, sekmadienį, gegužės 31 dieną, 9 val. rytą šv. Antano Bažnyčioje.

Pamaldas laikys kun. Ign. Boreišis, pamokslą sakys kun. K. Šimanavičius.

Jie kalbės bankete

Seimo bankete pagrindinę kalbą "Į ateitį žengiant" pasakys Vyt. Abraitis. Be to, trumpą žodį tars Juozas Bačiūnas.

Laukiama daug dalyvių

Iš Chicago į seimą važiuos apie 40 žmonių. Jų tarpe 13 Chicago skyriaus atstovų. Prie jų dar prisidės keli Cicero ir East Chicago atstovai.

Seimo proga Chicago skyriaus valdyba paskyrė 50 dol. auką, kuri bus įteikta seime.

Ir jauniausias neatsilieka

Jauniausias ALT S-gos skyrius, įsteigtas tik gegužės 17 dieną St. Louis mieste, irgi neatsilieka. Ir jis siunčia savo atstovus į Detroitą.

Šis skyrius jungs tautinės minties žmones, gyvenančius St. Louis mieste Missouri valstybėje ir East St. Louis mieste Illinois valstybėje ir tų miestų apylinkėse.

Kur siųsti aukas?

Aukas dešimtmečio seimui bus galima įteikti vietoje. Negalintieji seime dalyvauti jas gali pasiųsti paštu S-gos pirmininkui Eugenijui Bartkui, 300 W. Washington St., Suite 601, Chicago 6, Ill. arba Jonui Gaižčiui, 412 W. Brentwood, Detroit 3, Mich.

Neolithuanų studijų dienos

L. S. T. Korp! Neo-Lithuania valdybos pavedimu Korp! Neo-Lithuania Informacinio leidinio ir Dirvos Korp! Neo-Lithuania skyriaus redakciniai kolektyvai, organizuoja studijų dienas, kurios įvyks gegužės 30 ir 31 d. Detroite, Sheraton Cadillac viešbutyje.

Studijų Dienų programa šeštadienis V. 30

8:30 — 10:30 Registracija.

10:30 — 12:30 Studijų dienų dalyviai yra kviečiami dalyvauti A. L. Tautinės Sąjungos seimo atidarymo iškilmėse.

2:00 — 6:00 Studijų dienų atidarymas ir paskaitos, pranešimai ir diskusijos spaudos reikalais.

Paskaitas skaitys B. Gaidžiūnas ir V. Alantas. Pranešimus padarys kol. E. Zengulytė ir kol. K. Gaidžiūnas.

7:30 Banketas ir šokiai.

la sumažėjo 1951 m., nors antikomunistinės nuotaiškos ir vėliau išliko stiprios, — sakoma straipsnyje.

• Tarptautinė paroda Chicagoje vyks liepos 3-18 d. Joje dalyvaus 60 valstybių. Joje dalyvauti pakviesta ir Lietuva. Kraštui tebesant okupuotam, paviljono įrengimu sutiko rūpintis Illinois Lietuvių Prekybos Rūmai. Vieta jau paimta, planai ruošiami. Tikimasi, kad šiuo žygiu bus nemaža pasitarnauta Lietuvos laisvės bylai, nes paviljoną pamatys kitų valstybių atstovai ir apie milijonas lankytojų; be to, leidiniai, kuriuos leidžia parodos rengėjai, eis į įvairias valdžių ir pramonės bei prekybos įstaigas — juose bus minima Lietuvos valstybė. Be bendrų leidinių, bus išleista atskira apie Lietuvą brošiūra, kuri bus dalinama paviljono lankytojams.

ĮSPĖJIMAS

Gavome žinių, kad Vokietijoje mažlietuvių stovykloje maišosi tūlas Viktor Lippman, kuris sakosi esąs Dirvos ir Draugo korespondentas. Įspėjame, kad Dirva jokio Viktoro Lippmano nepažįsta ir nėra jam davusi jokių akreditavimų.

Sekmdienis V. 31

Pamaldų laikas.

10:30 — 2:30 Paskaitos

ir diskusijos Korp. organizaciniais ir ideologiniais klausimais.

Paskaitas skaitys kol. A. Augustinavičienė ir Dr. B. Nemickas.

Studijų dienų dalyviams bus parūpinti kambariai tame pačiame viešbutyje — po 4 kol. į kambarį už \$3.50 kiekvienam. Banketas ir šokiai \$3.00.

Viešbuty rezervacijas prašome padaryti iš anksto grupėmis po 4. Apie dalyvavimą bankete prašome iš anksto informuoti: Neringa, 1906 25th St., Detroit 16, Michigan pažyminti, kad studijų dienų dalyvis.

Korp! padalinių valdybos maloniai prašomos visus korporantus apie šias studijų dienas informuoti ir paraginti, kad jose skaitlingai dalyvautų. Studijų dienų rengėjai tikisi visų korporantų paramos ir aktyviojo dalyvavimo.

Dirvą pasiūlyk savo kaimynui susipažinti ir paragink užsiprenumeruoti

Iš tautinio Akademino Sambūrio susirinkimo Clevelande. Sėdi iš kairės: inž. Pautienis, S. Lazdinis, dr. V. Ramanauskas. Stovi iš kairės: V. Morkūnas, inž. A. Nasvytis, V. Rutkauskas, J. Virbalis ir F. Mackus.

Dirvos nuotrauka.

Chicagoje įvykusiame pobūvyje B. Jonušo maršų albumais apdovanotieji dalyviai. V. Noreikos nuotrauka.

KUN. S. ŠANTARO JUBILIEJUS

Kun. Stasys Šantaras.

Kun. St. Šantaras, Chicago Dievo Apvaizdos parapijos vikaras, gegužės 26 d. švenčia sidabrinį kunigystės jubiliejų. Jubiliatas išvydo pasaulį 1909 m. sausio 25 d. Plastakos km. Balminkų parapijoje, Ukmergės apskr. pasiturinčių ir gana religingų ūkininkų šeimoje. Tėvelių didžiausias noras buvo Stasiuką matyti kunigu. Baigęs Plastakos pradžios mokyklą ir Ukmergės gimnaziją, įstojo į Telsių Kunigų Seminariją, kurią 1934 m. gegužės 26 d. baigė ir iš vyskupo Justino Staugaičio gavo kunigystės šventinimus. Vadinas, tėvų noras išsipildė: sūnus Stasys tapo amžinu Dievo tarnu.

Baigęs seminariją, 1934-1937 m. buvo Plungės gimnazijos ir ketvirtos artilerijos pulko kapelionu. Kaip gimnazijoje, taip ir kariuomenėje buvo visų mėgiamas ir mylimas.

Bolševikams artėjant prie Lietuvos, 1944 m. spalio 9

d. pasitraukė į Vokietiją. II Pasauliniam karui pasibaigus, 1945 m. rugpjūčio mėn. kun. Šantaras apsigyveno Wuerzburg lietuvių stovykloje. Buvo stovyklos klebonas, gimnazijos kapelionas ir ilgą laiką stovyklos komitete švietimo vadovas.

Vėliau tas pačias pareigas ėjo Seligensstadto ir Dornstadto stovyklose. 1949 m. buvo Darbo kuopos kapelionas Stuttgarte. Gyvendamas Wuerzburg, lankė universitetą teologijos skyrių. 1950 m. atvyko į Ameri-

ką, apsigyveno Chicagoje ir buvo paskirtas į Dievo Apvaizdos parapijos vikaru.

Kun. St. Šantaras aktyviai dalyvauja visuomeninėje veikloje. Nuo 1954 m. yra Balfo Chicago apskrities pirmininkas. Daug sumanumo, laiko ir energijos į šį darbą yra įdėjęs.

Šio sidabrinio jubiliejaus proga sveikiname kun. St. Šantarą ir linkime, kad, atšventęs šią gražią sukaktį, su Dievo palaima artėjant prie aukso jubiliejaus ir jį švestumei savo tėvų žemėje — laisvoje Lietuvoje.

Juozas Jurevičius
Vytautas Kasniūnas

Persiorganizavo studentai skautai

Gegužės 9-10 d. Toronte, Kanadoje, įvyko visuotinis Akademino Skautų Sąjūdžio suvažiavimas. Iš viso užsiregistravo 107 ASS nariai, be to, buvo keletas desėtkų neužsiregistravusių bei kitų organizacijų atstovų. Gausiausiai buvo atstovaujamos šios vietovės — Chicago — 41, Toronto — 28, New York — 19, Cleveland 10.

Pagrindinis suvažiavimo uždavinys buvo išdiskutuoti ir priimti naują ASS organizacinę struktūrą. Tas ir buvo atlikta — iki šiol visai nepriklausomai veikusių Korp! Vytis ir Akademikų Skautų Dr-vė bus sujungta į Studentų Skautų Sąjungą. Tik specifiniams ASD ir Korp! Vytis reikams valdybose bus po vieną narių, pav., naujų narių paruošimas, palaikymas ryšių su vietos skautų-skaucių vienetais ir pan. Filisteriai turės savo atskirą sąjungą, Filisterius ir studentus apjungs, kaip ir iki šiolei,

Akademiniis Skautų Sąjūdis. Šios struktūros detalės bus išdirbtos specialios komisijos.

Suvažiavimo proga vyko jaunųjų menininkų kūrinių paroda. Iš 14 išstatytų kūrinių pirmoji vieta buvo paskirta Dalei Meilutei už jos medžio režinį "Vėjuotą dieną". Jury komisijos pirm. dail. T. Valius, įteikdamas laimėtojai dovaną, džiaugėsi gražia akademikų skautų tradicija skirti tiek daug dėmesio jauniesiems menininkams. Šalia T. Valiaus į jury komisiją įėjo dailininkai A. Tamošaitis ir K. Račkus. Taipogi buvo atžymėti kitų parodos dalyvių kūriniai — Albos Pauliaus, Birutės Bulotaitės, Kestučio Zabkaus ir Miko Slapšio. Be šių, dar savo kūrinius buvo išstatę Algimantas Banelis, Sigitas Ramanauskas ir Bronius Tvarkūnas.

Šeštadienį vakare įvykusiame bankete pagrindiniu kalbėtoju buvo Liet. Skautų Brolijos Vyriausias Skautininkas Korp! Vytis filisteris prof. St. Kairys. Sekmdienį suvažiavimo dalyviai išklausė pamaldų lietuviškoje šv. Jono bažnyčioje, kur turiningą pamokslą apie akademines skautijos užduotis pasakė kun. P. Ažubalis.

Po dail. A. Tamošaičio paskaitos suvažiavimas buvo uždarytas.

Visi suvažiavimo posėdžiai vyko Toronte Lietuvių Namuose. Reikia pasidžiaugti torontiečių energija, taip puikiai suorganizuotą ir pravedus suvažiavimą. Organizatoriai buvo sudarę 7 komisijas, kurių darbą koordinavo Gytis Šernas. Įvairius darbus atliko B. Vaškėlis, S. Skirgailaitė, R. Kulienė, V. Šernas, A. Banelis, A. Kulys, N. Bersėnaitė, V. Kvedaras, B. Petrulytė, R. Bleizgytė, B. Grišaitė, A. Eišinaitė, M. Slapšys, S. Ramanauskas, D. Meilutė, A. Dvarionas, V. Bersėnas, G. Girdauskaitė, L. Kuolaitė, A. Dailėdė. J. Morkūnas